

The logo consists of the word "BBVA" in a bold, white, sans-serif font, followed by a vertical line and the word "Research" in a smaller, white, sans-serif font.

BBVA | Research

Situació Catalunya

1r SEMESTRE 2018 | UNITAT D'ESPANYA I PORTUGAL

Índex

1. Editorial	3
2. Perspectives per a l'economia catalana	5
Anàlisi de la situació econòmica de Catalunya amb l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica. Quart trimestre de 2017	26
3. La dinàmica territorial de la població espanyola: 1950-2016	29
4. Quadres	36
5. Glossari	39

Data de tancament: 8 de febrer de 2018

1. Editorial

L'any 2017, el creixement de l'economia catalana podria haver assolit un 3,0%, però s'espera que continuï la desacceleració fins al 2,1% en el 2018 i el 2,0% en el 2019, essent per tant més intensa que a la resta de comunitats autònomes. Si aquest escenari es compleix, el creixement del PIB de Catalunya acumularà sis anys d'expansió, i en el proper bienni es crearan 136 mil nous llocs de treball, reduint la taxa d'atur fins al 9,6% al final del període. En tot cas, els esdeveniments polítics que afecten l'economia catalana fan que la incertesa sobre aquestes previsions sigui encara més elevada que en d'altres ocasions.

L'escenari que es presentava en publicacions anteriors de BBVA Research ja plantejava una desacceleració: l'esgotament de la demanda retinguda per la crisi, l'esforç del BCE per començar a normalitzar la política monetària, l'increment progressiu del preu del petroli (tot i que encara baix), o la recuperació dels mercats turístics competidors són factors que contribuïen a reduir la demanda de Catalunya¹ i, per tant, a desaccelerar l'economia en la segona part del 2017 i cap al 2018.

Però **a partir de l'estiu dos esdeveniments de caire no econòmic han marcat l'escenari**. Cronològicament, el primer té a veure amb **els atemptats de les Rambles de Barcelona i de Cambrils al mes d'agost**. Les estimacions de BBVA Research preveïen una reducció de les pernoctacions a Catalunya del 2% en els mesos següents com a conseqüència dels atacs. La informació disponible a posteriori assenyala que aquests varen tenir **una incidència econòmica acotada, territorial i de curt termini**, i la despesa realitzada a Catalunya hauria recuperat el comportament normal després d'unes setmanes.

El segon és **l'increment de la incertesa de política econòmica, que va assolir màxims històrics als mesos d'octubre i novembre, i té efectes diferenciats en funció del component de la demanda que s'analitza**. Les variables financeres, com les cotitzacions borsàries o la prima de risc varen mostrar una reacció negativa de la que encara no s'haurien recuperat totalment, tot i que la incertesa és ara clarament menor que fa tres mesos. Per la seva banda, en el consum privat l'impacte podria haver estat intens, però per ara sembla que de curta durada. En el turisme, en canvi, els efectes semblen ser més persistents. A més, alguns indicadors relacionats amb la inversió mostren també un menor dinamisme en la part final de l'any, el que podria estar lligat a la menor confiança dels agents. Els efectes sobre la inversió poden no ser immediats i, per tant, caldrà esperar encara alguns mesos o trimestres abans de conèixer l'impacte de forma acurada. Finalment, la manca de pressupost de la Generalitat (i la pròrroga del de l'Estat) en el 2018 condicionen la capacitat del sector públic per impulsar l'economia a curt termini, en el que pot ser un efecte diferencial respecte a altres comunitats on ja hi ha pressupost i el volum de deute és menor.

Amb la informació coneguda fins ara, BBVA Research estima **que l'efecte de la major incertesa sobre l'economia catalana reduirà en set dècimes el creixement del PIB del l'any 2018 i en prop de tres dècimes en el 2019, el que suposarà 35 mil ocupats menys dels que s'haurien creat en un escenari sense incertesa**. A més, l'alt grau d'integració de l'activitat econòmica amb la d'altres regions (via relacions comercials, turisme o lligams empresarials)

1: Vegeu Situació Catalunya, 1r semestre de 2017, o els Observatoris Regionals del tercer i del quart trimestre del 2017. Tots ells estan disponibles a <https://www.bbvarsearch.com/>

farà que el menor creixement es traslladi també a altres comunitats. Les de la Vall de l'Ebre i el Mediterrani, amb més vincles econòmics amb Catalunya, són les que es podrien veure més perjudicades.

En tot cas, **l'ocupació ha continuat mostrant un bon comportament, no només durant el quart trimestre, sinó també en el mes de gener del 2018**, el que podria venir explicat per diverses qüestions. En primer lloc, la política monetària manté baixos els costos de finançament, i continua impulsant la inversió i el consum. En segon lloc, l'economia catalana portava una forta inèrcia. En tercer lloc, la recuperació global de l'economia, i en particular de l'europea, està impactant favorablement en les exportacions de béns, i facilita que els efectes sobre el turisme exterior no siguin tant intensos. Finalment, l'aparent percepció de temporalitat del xoc, ja que l'indicador de BBVA Research per seguir la incertesa de política econòmica mostra una disminució rellevant respecte dels màxims assolits al mes d'octubre i novembre. Per la seva banda, l'Enquesta Econòmica d'Activitat de BBVA del quart trimestre assenyala unes perspectives per al primer trimestre del 2018 encara favorables, però sense recuperar els nivells d'optimisme observats en el tercer trimestre i anteriors. Així, **si l'impuls dels factors externs compensa l'impacte de la incertesa, el creixement pot ser major del que es preveu en aquesta revista.**

A mig i llarg termini, és necessària la implementació de polítiques que redueixin l'actual nivell d'incertesa. A més, cal millorar la percepció de solvència dels comptes autonòmics, el que demana avançar ràpidament en la reforma del sistema de finançament autonòmic. En tercer lloc, es necessita avançar en mesures que incrementin la productivitat. L'evolució relativa de Catalunya respecte de les regions europees comparables (per tamany i estructura productiva) mostra que entre 2010 i 2015 el creixement de la productivitat a Catalunya és inferior al de les regions líders a Europa, el que limita, si més no parcialment, l'avenç del PIB per càpita. Addicionalment, encara que ja s'ha superat el nivell de PIB per càpita d'abans de la crisi, el d'ocupació es troba encara un 9% per sota del màxim assolit en l'anterior època expansiva. Per tant, és menester continuar incidint en polítiques que redueixin la taxa d'atur, la temporalitat i la precarietat en general en el mercat de treball. Certament, el dinamisme de l'ocupació dels últims anys i el que s'espera en l'horitzó de previsió permetran reduir la taxa d'atur fins al 9,6% a finals del 2019, per sota del nivell del 2008. Però en absència de reformes, això podria portar a tensions en el mercat laboral i en particular a insuficiències de mà d'obra qualificada per a activitats concretes, que podrien resultar en pressions a l'alça en els salaris. Per tant, per continuar avançant en la convergència amb les principals regions europees, **és necessari que els increments de costos laborals es vegin acompanyats de guanys en la productivitat** que permetin mantenir els de competitivitat. En aquest sentit, cal aprofitar les oportunitats de la quarta revolució industrial, amb polítiques que suavitzin la transició, n'esmoreixin els costos i en potenciïn els beneficis.

Finalment, en aquesta revista es presenta una anàlisi de l'evolució de la dinàmica territorial de la població. Catalunya, que va partir fa seixanta anys d'una piràmide demogràfica més favorable que el conjunt d'Espanya, ha anat progressivament convergint cap a una piràmide envellida de similars característiques a les del conjunt nacional. Els reptes derivats d'aquest problema en el futur (pensions, adaptació del mercat laboral, serveis públics...) seran per tant similars.

2. Perspectives per a l'economia catalana

L'economia catalana va créixer a un ritme del 3,0% l'any 2017, 1,0 p.p. per sobre del seu creixement mig des de 1991, d'acord amb les estimacions de BBVA Research. Aquest resultat suposa encaixar ja quatre anys consecutius de recuperació econòmica, i està en línia amb les estimacions presentades en Observatoris Regionals de BBVA Research de 4T17 i 1T18², però és 3 dècimes inferior a la previsió publicada en el número anterior de Situació Catalunya³.

L'escenari econòmic de Catalunya en la segona part del 2017 es veié marcat per dos esdeveniments de caire no econòmic. En primer lloc, **els atemptats de les Rambles de Barcelona i de Cambrils** dels dies 17 i 18 d'agost, amb un impacte directe en el sector turístic. En segon lloc, **l'augment de la tensió política** en els mesos d'octubre i novembre i els seus efectes sobre la incertesa en la política econòmica. En aquest cas, l'impacte sembla que, a més del sector turístic, també s'hauria observat en el consum de béns duradors i en els senyals fins ara disponibles d'inversió. Aquests dos fets, que no entraven en l'escenari plantejat abans de l'estiu, haurien contribuït a desaccelerar lleugerament l'economia catalana en la segona part del 2017, però sobretot, condicionen les previsions que ara són més baixes que fa sis mesos, quan s'esperava que el PIB de Catalunya podria créixer un 2,8%. Així, **es preveu que el PIB de Catalunya creixi un 2,1% en el 2018 i un 2,0% en el 2019.**

En segon semestre del 2017, el model MICA-BBVA⁴ estima que el creixement del PIB català hauria girat el perfil lleugerament ascendent del primer semestre, des del 0,8% t/t en els dos primers trimestres de l'any fins al 0,6-0,7% t/t en el tercer i el quart (vegeu el Gràfic 2.1)⁵. Això situaria el creixement de Catalunya lleugerament per sota del l'observat al conjunt d'Espanya en els últims sis mesos. En la mateixa línia, l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica corresponent al quart trimestre del 2017 mostra que a Catalunya la percepció sobre l'activitat és ara menys positiva del que ho era en el primer semestre, fins arribar al punt d'obtenir-se un saldo negatiu de respostes respecte de com evolucionà l'activitat en el quart trimestre, però mantenint la perspectiva favorable per al que podria succeir en el primer trimestre del 2018 (vegeu el Gràfic 2.2). En tot cas, el patró de comportament de les dades ja conegudes assenyala algunes qüestions: l'impacte en la despesa fou intens en el mes d'octubre (possiblement, en una reacció d'estalvi precautori) i es detecten senyals d'impacte en el mercat de l'habitatge i el turisme, però sense efectes rellevants en l'ocupació. Això indica que l'economia regional mostra un comportament sensiblement menys favorable del que s'esperava en l'anterior publicació del Situació Catalunya, però encara suficient com per a assolir un creixement del 3,0% en el 2017.

2: Els observatoris regionals de BBVA Research del 4t trimestre del 2017 i del 1r trimestre del 2018 es poden trobar, respectivament, a <https://www.bbvarsearch.com/wp-content/uploads/2017/11/Observatorio-Regional-4T17.pdf> i a <https://www.bbvarsearch.com/wp-content/uploads/2018/02/Observatorio-Regional-1T18.pdf>

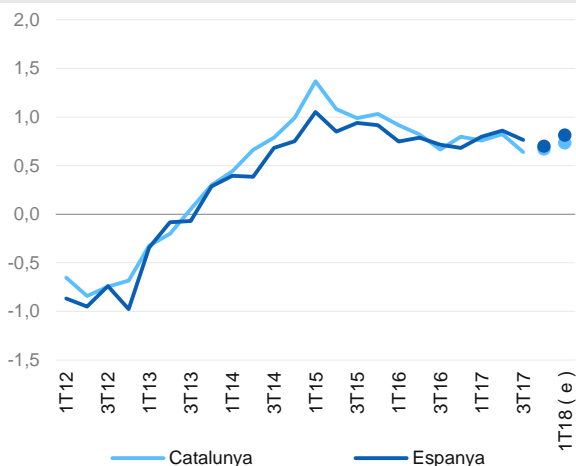
3: La revista corresponent al 1r semestre de 2107, publicada el 26 de juny, es pot descarregar en aquest enllaç: <https://www.bbvarsearch.com/public-compuesta/situacion-cataluna-primer-semestre-2017/>

4: Vegeu MICA-BBVA: A Factor Model of Economic and Financial Indicators for Short-term GDP Forecasting disponible aquí:

<https://www.bbvarsearch.com/en/publicaciones/mica-bbva-a-factor-model-of-economic-and-financial-indicators-for-short-term-gdp-forecasting/>

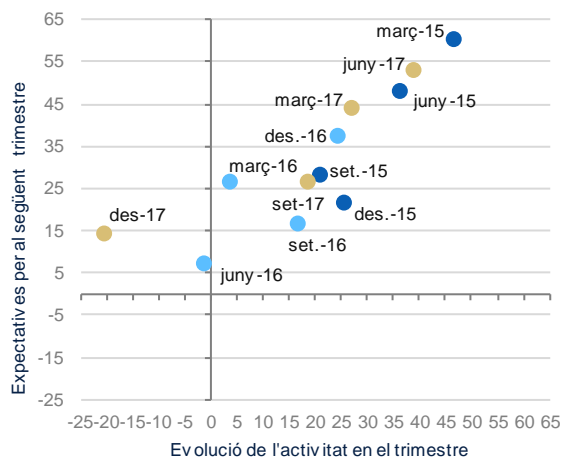
5: Les estimacions de l'IDESCAT assenyalen també una desacceleració del creixement del PIB en el 3T17, però des de xifres més elevades, de 1,0% t/t en el 2T17 i del 0,8% en el 3T.

Gràfic 2.1 Creixement del PIB segons el model MICA-BBVA (t/t, CVEC, %)

(e) estimació.
Font: BBVA Research

Gràfic 2.2 Catalunya: activitat i perspectives segons l'Enquesta d'Activitat Econòmica BBVA (% , saldos de respostes extremes)

Font: BBVA

A la solidesa del creixement hi contribueixen diversos factors, ja apuntats en la revista anterior, com un creixement mundial sòlid (i que es revisa a l'alça), un preu del petroli relativament baix i una política monetària expansiva, entre d'altres, que actuarien de suports de l'activitat: Per contra, l'esgotament de l'impuls dels vents de cua, que frenen la demanda interna i en particular el consum de les llars, el menor recorregut a l'alça o el marge reduït de la política fiscal catalana eren factors que s'esperava que contribuïssin a desaccelerar l'economia ja en la part final del 2017. Això justificava, ja, una desacceleració del PIB català fins al 2,8% al 2018. A aquests fets, però, s'han sumat els esdeveniments de l'estiu i la tardor, i ara s'espera que el creixement es redueixi fins al 2,1% al 2018 i al 2,0% al 2019. Això suposa que després d'haver creat 215 mil llocs de treball en el bienni 2016- 2017, el nombre d'ocupats s'incrementarà en 136 milers en el proper bienni, el que permetria una reducció de la taxa d'atur fins al 9,6% al final del període.

La despesa de les llars es desaccelera en el segon semestre, pels menors vents de cua i per l'augment de la incertesa

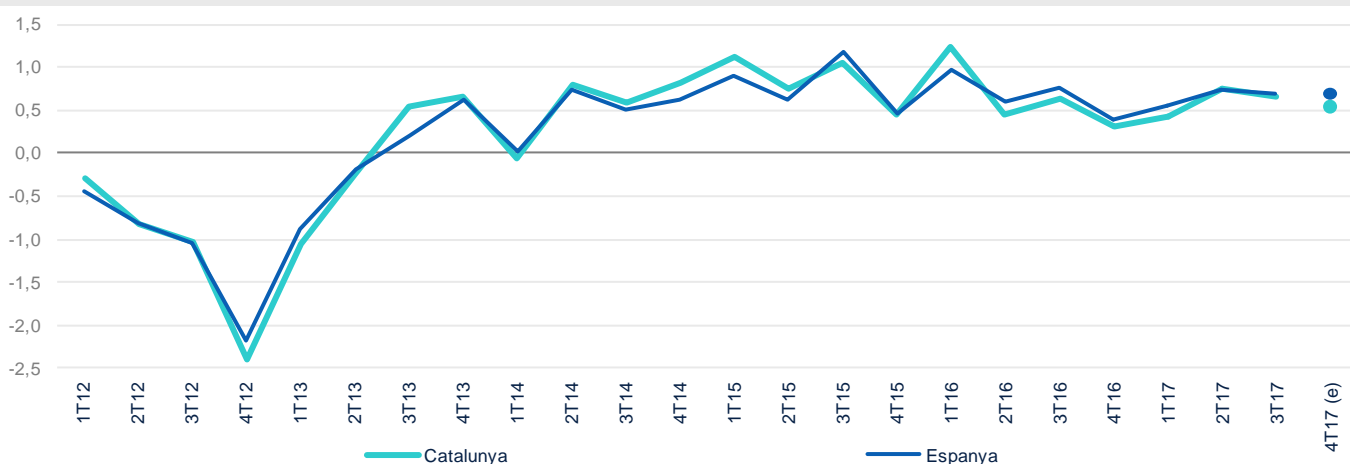
La despesa en consum privat va continuar creixent a Catalunya el 2017, recolzada per un preu del petroli barat, el manteniment dels tipus d'interès en nivells baixos i l'augment de la renda disponible associada a l'increment de l'ocupació.

L'Indicador Sintètic de Consum per a Catalunya de BBVA –ISCR-BBVA⁶ – que aglutina el senyal comú dels principals indicadors disponibles de despesa de les famílies a la comunitat, **estima que el 2017 el consum domèstic català creixé un 2,1%** (3,1% el 2016). Això suposa que el creixement del consum català es situà per sota de l'observat en el conjunt del país (vegeu el Gràfic 2.3). La millora que semblava anticipar-se en el segon trimestre de l'any (després d'un 1T17

6: L'Indicador Sintètic de Consum Regionalitzat, que elabora BBVA Research, es construeix a partir dels principals indicadors parcials de despesa disponibles a nivell regional: vendes minoristes, matriculacions de vehicles, índex d'activitat en el sector dels serveis, importacions de béns de consum, carburants i consum intern a Espanya. La metodologia utilitzada per la construcció de l'indicador es basa en l'anàlisi de components principals. Per més informació, vegeu [R.1 ¿Afecta la evolució de la demanda domèstica al crecimiento de las exportaciones?](#) a Situación España, 4t Trimestre 2015, BBVA Research.

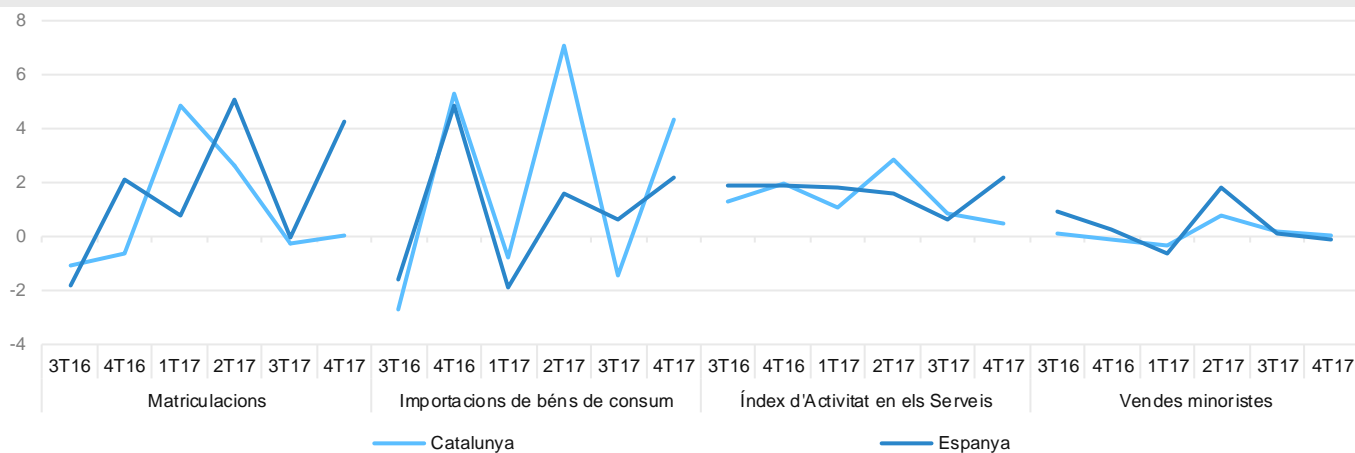
dèbil) no es veié confirmada en el segon semestre, i tots els indicadors parcials van assenyalar pitjors registres que en el primer semestre (vegeu el Gràfic 2.4). Com ja s'apuntava en l'anterior número d'aquesta publicació, entre les raons que justifiquen la desacceleració cal apuntar l'esgotament de la demanda retinguda durant el període de crisi i el dels factors que han actuat com a suport de la despesa familiar, com la reducció del preu del petroli o la caiguda en els tipus d'interès, als quals s'hauria sumat, en l'últim trimestre, l'augment de la incertesa a Catalunya.

Gràfic 2.3 Indicador sintètic de consum regionalitzat, ISCR-BBVA (% t/t, CVEC)

(e) Estimat.
Font: BBVA Research a partir d'INE, Datacomex i HAVER

Gràfic 2.4 Creixement observat i previsions dels principals components de la demanda domèstica (% t/t, CVEC)

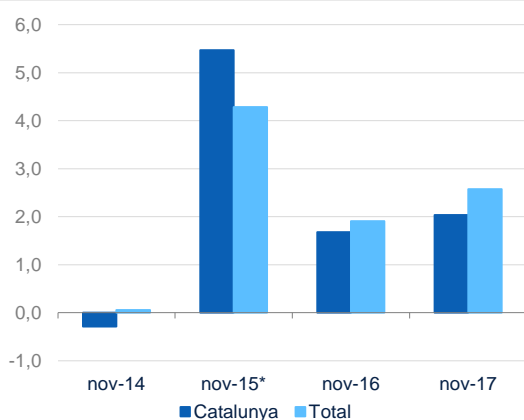

(e) estimació.
Font: BBVA Research a partir d'INE, Datacomex i DGT

Continua l'augment de la despesa autonòmica, tot i la situació d'excepcionalitat

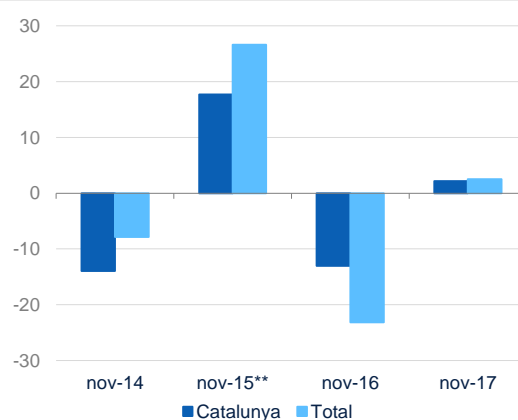
Tot i la situació de control excepcional per part del Govern central, les dades d'execució pressupostària disponibles fins al novembre del 2017 confirmen l'acceleració del creixement de la despesa en consum final de la Generalitat de Catalunya fins al 2,0% (inferior a l'increment del conjunt de les CC.AA., del 2,6% a/a). Igualment, Catalunya hauria retornat a l'expansió de la despesa d'inversió, però a un ritme moderat, del 2,2% a/a (vegeu els Gràfics 2.5 i 2.6).

Gràfic 2.5 Generalitat de Catalunya: despesa en consum final nominal*. Acumulat de gener a novembre (% a/a)

(*) Aproximació a la despesa en consum final nominal, exclòs el consum de capital fix.
Font: BBVA Research a partir de MINHAFFP

Gràfic 2.6 Generalitat de Catalunya: formació bruta de capital nominal. Acumulat de gener a novembre (% a/a)

(**) Inversió de Catalunya de l'any 2015 depurada de la regularització d'operacions de 2001.
Font: BBVA Research a partir de MINHAFFP

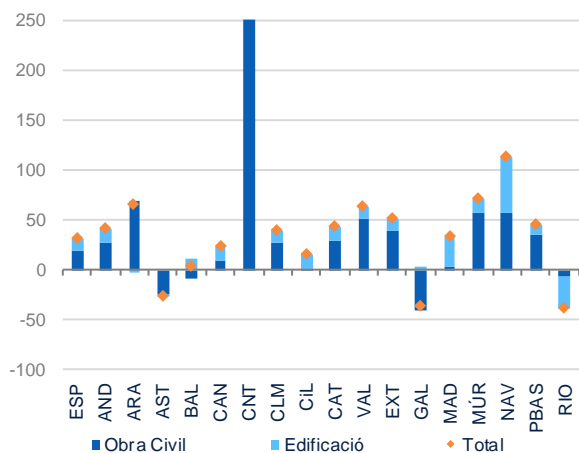
Impulsada pels ens territorials, la licitació d'obra pública va créixer més que al conjunt de l'Estat

En l'exercici de 2017 la licitació de nova obra pública a Catalunya augmentà en un 45,2%, 7,4 p.p. per sobre de com ho va fer en el conjunt de l'Estat (vegeu el Gràfic 2.7). Aquest increment fou degut, bàsicament, a l'edificació (+50,8%, vs. 38,5 % a Espanya). L'obra civil augmentà en un 41,1% respecte de l'any 2016, 3,7p.p. més que al conjunt d'Espanya. El detall per partides en els tres primers trimestres de l'any (període per al qual es disposa de dades d'aquest detall) mostra que les més beneficiades foren les obres d'urbanització, construcció i millora de carreteres. Entre les d'edificació el gruix de la despesa es destinà a les d'ús docent i sanitari.

La desagregació provincial mostra que en els primers nou mesos del 2017 la licitació va créixer a totes les províncies excepte a Girona (-9,0%), el que contrasta amb l'increment de més del 55% en l'exercici anterior. El major augment s'observà a Lleida (113,2%) però a aquesta província només s'hi va destinar el 5% de l'import licitat a Catalunya en el conjunt de l'any. A Tarragona, la licitació va créixer un 8,5% i a Barcelona, província que va absorbir el 80% dels imports de l'any passat, l'augment fou del 54,7% (vegeu el Gràfic 2.8).

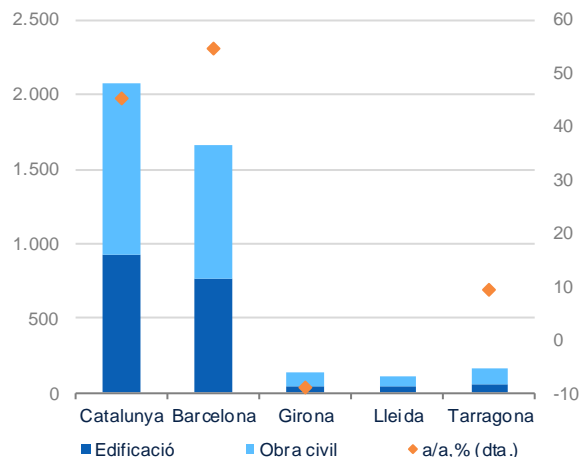
Per organismes, l'increment de la licitació en el 2017 s'explica per l'esforç dels Ens Territorials (+69,3% a/a), mentre que el finançament procedent de l'Estat es va reduir en un 18,8% interanual. Com a resultat, El pes de l'Estat en la licitació d'obra pública a Catalunya es reduí fins al 15,3%, el menor des del 2011.

Gràfic 2.7 Obra pública per tipus d'obra: contribució al creixement interanual en el 2017 (punts percentuals)

Font: BBVA Research a partir de Ministeri de Foment

Gràfic 2.8 Catalunya: pressupost de licitació per províncies al 2017

Font: BBVA Research a partir de SEOPAN

La inversió a Catalunya mostra símptomes de debilitat en el 2017, que s'incrementen en la part final de l'any

L'any 2017 la construcció d'edificis no residencials va mostrar una evolució pitjor que al conjunt d'Espanya (a falta de conèixer la dada del mes de desembre). A Catalunya la superfície visada per a la construcció d'edificacions destinades a ús no residencial⁷ entre els mesos de gener i novembre es reduí en un 35,6% a/a, dada que contrasta amb l'increment de l'11,9% del conjunt d'Espanya. El detall per tipus d'edificació mostra que la major part d'aquest retrocés fou degut a la contracció en la construcció d'edificis destinats a ús comercial i d'emmagatzematge i, en menor proporció als destinats a oficines i serveis turístics. En sentit contrari, la superfície visada per obres destinades a ús agrari i industrial mostrà increments interanuals en els onze primers mesos del 2017.

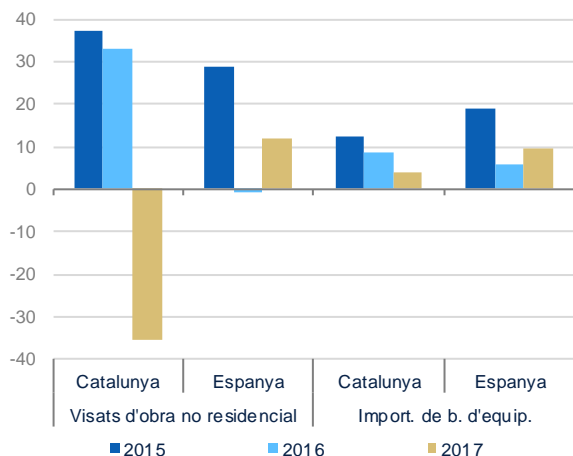
Al seu torn, les importacions de béns d'equipament varen mostrar un comportament desaccelerat al 2017 (vegeu el Gràfic 2.9). Amb informació coneguda fins al mes de novembre s'estima que les compres de béns d'equipament a l'estranger s'haurien incrementat en un 4,1% nominal, quasi la meitat de com ho varen fer en el 2016 (+8,8%). **Aquest fet contrasta amb una evolució favorable en el conjunt d'Espanya, on s'haurien accelerat (+9,9% al 2017, després de créixer un 6,0% al 2016).** Aquest menor dinamisme de Catalunya s'explica per uns pitjors registres en tots els trimestres, però en particular per la caiguda del segon trimestre (-2,6% t/t CVEC) i la que es podria observar en el quart (estimat, -5,4% t/t, amb informació fins al novembre).

Finalment, els resultats de l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica (EAE-BBVA) corresponents al quart trimestre (realitzada en les setmanes centrals del mes de desembre) mostren que es podria haver truncat la recuperació en el to de la inversió que, progressivament, s'anava estenent pels diversos sectors. Tot i que els indicadors

7: Edificis destinats a serveis comercials i emmagatzematge, a activitats agràries i ramaderes, industrials, oficines, a turisme i esbarjo i serveis de transport, entre altres.

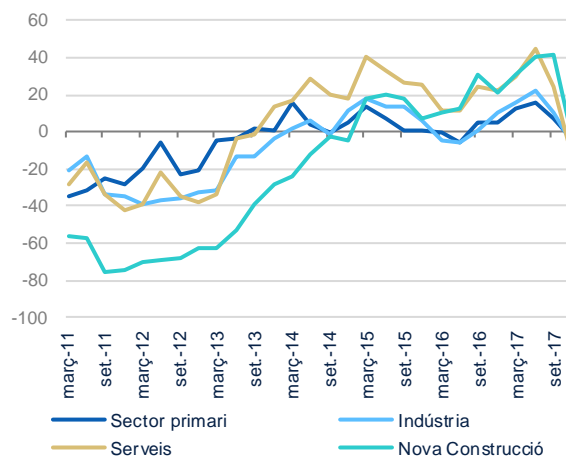
d'opinió poden tendir a sobre-reaccionar quan hi ha tensió, és rellevant que en tot ells es retorna a valors negatius, que no s'observaven des del tercer trimestre del 2013 (vegeu el Gràfic 2.10).

Gràfic 2.9 Creixement dels visats de construcció no residencial (m²) i de les importacions de béns d'equipament (%)

Font: BBVA Research a partir de Ministeri de Foment i Datacomex

Gràfic 2.10 Catalunya: evolució de la inversió segons l'Enquesta d'Activitat Econòmica de BBVA (saldo de respostes, %)

Font: BBVA

La demanda residencial evolucionà favorablement fins al tercer trimestre, però l'activitat constructora es debilita en el segon semestre del 2017

Les dades dels primers nou mesos del 2017 mostren el bon to de la venda d'habitatges a Catalunya, i aquest dinamisme continua traslladant-se als preus, fent d'aquesta una de les comunitats on més s'ha revaloritzat l'habitatge en els últims trimestres. Però en la banda de l'activitat constructora s'observa una contracció, amb una disminució del nombre de visats d'obra nova firmats en la segona part de l'any.

En els tres primers trimestres, la venda d'habitatges creixé per sobre de com ho feu al conjunt d'Espanya. En l'acumulat entre gener i setembre es varen vendre a Catalunya 65.163 habitatges, un 20,6% més que en el mateix període de l'any anterior (+17,8% a Espanya) segons les dades publicades pel Ministeri de Foment. El creixement mig en els tres primers trimestres fou de 4,7% t/t (CVEC) i evolucionant de menys a més (vegeu el Gràfic 2.11).

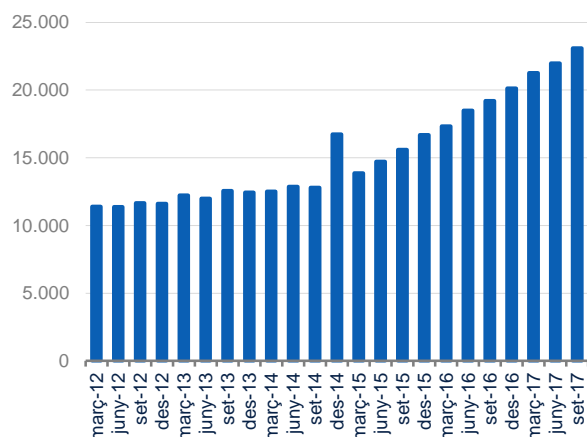
Entre gener i setembre del passat any, el segment de demanda més dinàmic fou el dels compradors en altres comunitats autònomes (+45,5% a/a). Però l'escàs pes d'aquests compradors en el mercat (3,1% de les transaccions, front a 10% de mitjana a la resta de comunitats) feu que la seva repercussió sobre el mercat immobiliari català fos reduïda. El principal mercat d'origen d'aquests compradors fou Madrid, que acumula una mica més de la meitat de les operacions fetes per residents en d'altres comunitats. Darrere dels madrilenys se situaren els residents a Saragossa (17% de les transaccions de residents a d'altres comunitats) i a Balears (12%).

El segon segment més dinàmic fou el dels estrangers: les seves transaccions es varen incrementar en un 22% en els nou primers mesos del 2017, 7 p.p. per sobre de l'increment mig a Espanya. Aquestes operacions suposaren el 16%, en línia amb el pes dels estrangers al conjunt d'Espanya (17%). Finalment, **els compradors residents a la mateixa comunitat incrementaren les seves transaccions en un 19,5% a/a fins al setembre**, marginalment per sobre del 18,6% observat al conjunt d'Espanya. Com a resultat, el pes dels compradors catalans en el mercat regional ascendí fins al 80,5%, 7,5 p.p. per sobre de la mitjana nacional.

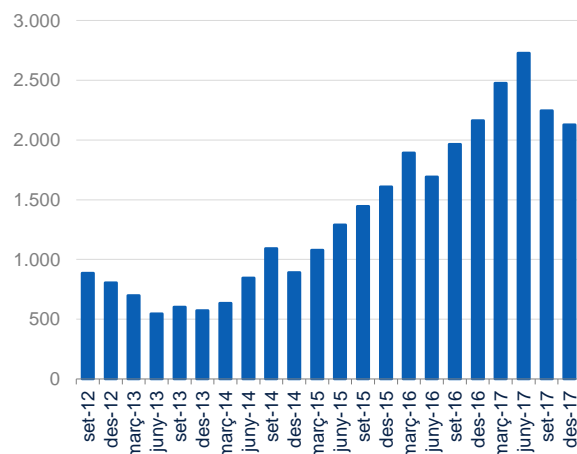
Totes les demarcacions provincials mostren un comportament favorable en el període esmentat, però amb diferències importants. Així, a Girona les vendes es varen incrementar en un 23,6%, i a Barcelona i Tarragona ho varen fer en un 20,8% a cada demarcació, mentre que a Lleida el creixement fou del 8,7%. Com a resultat, la rellevància dels mercats es manté: Barcelona acumula un 69% de les operacions, Girona i Tarragona prop d'un 13% cadascuna i Lleida a l'entorn del 5%.

El preu de l'habitatge a Catalunya continuà creixent de forma dinàmica. Entre gener i setembre, el preu s'incrementà a una taxa mitjana interanual del 5,3% més que doblant l'increment observat en el conjunt d'Espanya (2,2%). Com a conseqüència, des de que es va tocar el mínim fins el passat mes de setembre l'habitatge a Catalunya s'ha revaloritzat en un 13,1%, 7,3 p.p. per sobre de l'increment acumulat de mitjana a Espanya, i se situa ja en 1.871,4 €/m². La major increment s'ha produït a la demarcació de Barcelona, amb un augment en els tres primers trimestres de l'any del 6,4% a/a, mentre que a Girona fou del 2,6% i a Tarragona, de l'1,2%. Per la seva banda, a Lleida el preu es mantingué pràcticament estable (-0,1%). Els augments de preus més importants entre els municipis de més de 25.000 habitants es concentren a l'àrea metropolitana de Barcelona: Sant Cugat del Vallès (12,9%), Sant Joan Despí (11,9%), Cornellà de Llobregat (11,4%), L'Hospitalet de Llobregat (10,1%) i Montcada i Reixac (10,0%). El pitjor comportament s'observà a Vic i Reus, amb contraccions del 3,2% i 2,1%, respectivament.

A l'espera de conèixer les dades corresponents al mes de desembre, **els visats per a obres d'habitatge nou firmats a Catalunya van tornar a créixer, acumulant quatre anys d'increments molt rellevants i amb un dinamisme superior al de la mitjana espanyola.** En particular, entre el mes de gener i el de novembre es varen firmar 9.429 visats a Catalunya, un 32,1% més que en el mateix període del 2016 (5,8 p.p. més que l'increment del conjunt d'Espanya). Amb tot, el perfil trimestral mostra una evolució de més a menys. Així, un cop corregida la sèrie de l'estacionalitat i dels efectes del calendari, s'observa que en els primers sis mesos de l'any el creixement mig trimestral fou del 12,3%, **però en la segona meitat les previsions** (fetes amb la informació fins a novembre) **assenyalen que es podria produir una disminució de l'11,4% trimestral** (vegeu el Gràfic 2.12). Per províncies, només a Barcelona s'observa un creixement en el nombre de visats en els primers onze mesos de l'any (+44%,0% a/a), mentre que a la resta de demarcacions s'han reduït, i de forma més evident a Lleida (vegeu el Quadre 2.1).

Gràfic 2.11 Catalunya: venda d'habitatges (dades CVEC)

Font: BBVA Research a partir del Ministeri de Foment

Gràfic 2.12 Catalunya: visats de construcció d'habitatge d'obra nova (dades CVEC)

 (*) 4T17 estimat amb informació fins al mes de novembre
 Fuente: BBVA Research a partir del Ministeri de Foment

Quadre 2.1 Catalunya: desagregació provincial de les principals variables del mercat immobiliari

	Venda d'habitatges				Preu de l'habitatge		Visats d'obra nova d'habitatge			
	2016		Gen-Set 2017		2016	3T17	2016		Gen-Nov 2017	
	Habitatges	% a/a	Habitatges	% a/a	% a/a	% a/a	Habitatges	% a/a	Habitatges	% a/a
Barcelona	51.815	25,3	45.296	20,8	6,2	6,4	5.844	44,8	8.118	44,0
Girona	9.795	16,9	8.613	23,6	1,0	2,6	831	30,9	649	-10,5
Lleida	3.635	21,8	2.897	8,7	0,7	-0,1	299	-7,1	233	-20,7
Tarragona	9.907	18,0	8.330	20,8	0,3	1,2	515	19,5	429	-11,0
Catalunya	75.152	23,0	65.136	20,6	4,6	5,3	7.489	38,1	9.429	32,1
Espanya	457.738	13,9	390.078	17,8	1,9	2,2	64.038	28,9	74.690	26,3

Font: BBVA Research a partir del Ministeri de Foment

La recuperació de les exportacions al 2017 es recolza en els sectors més rellevants de la indústria catalana

Amb informació fins al mes de novembre, **s'estima que les exportacions catalanes experimentaren un augment del 8,3% el 2017** (Espanya, 6,9%), després d'un creixement del 4,6% en el 2016. El creixement de les vendes exteriors catalanes de béns és similar quan s'avalua en termes nominals (+8,8% en el conjunt de l'any), fruit de la pràctica estabilització dels preus d'exportació. El detall del creixement nominal mostra que són els principals sectors exportadors catalans els responsables de la millora: les semimanufactures (que suposen un terç de les exportacions de béns catalanes) n'expliquen 2,5 p.p.; les manufactures de consum (12% de les vendes exteriors) contribuïren amb 1,4 p.p.; i els automòbils (18% de pes) 0,9 p.p. Però a aquests cal sumar una aportació extraordinària dels productes energètics (2,5 p.p., però amb un pes de només el 4,9%)⁸, que gairebé han doblat el valor de les vendes a l'exterior (vegeu el Gràfic 2.14).

8: L'augment de les exportacions energètiques (petroli i derivats i gas) és comú a d'altres comunitats i al conjunt d'Espanya.

Per destinacions, els mercats europeus aportaren lleugerament per sobre de la meitat del creixement de les exportacions. La UE-28 contribuí amb 3,5 punts al creixement nominal del 8,3% de les exportacions, mentre que la zona no euro ho feu amb 1 punt addicional. L'aportació dels EUA també fou destacable (0,6 p.p.), mentre que Llatinoamèrica i la Xina ho feren amb 0,5 i 0,4 p.p. respectivament, però cal destacar els 1,8 punts que s'obtenen per les vendes a la resta del món. Les exportacions al Regne Unit varen aconseguir créixer un meritori 2,8% i les dirigides a Portugal, un 9,0%, el que juntament amb la millora a Llatinoamèrica i Japó podria permetre tancar el 2017 amb un augment de les vendes en tots els mercats principals de l'economia catalana per primera vegada des del 2010.

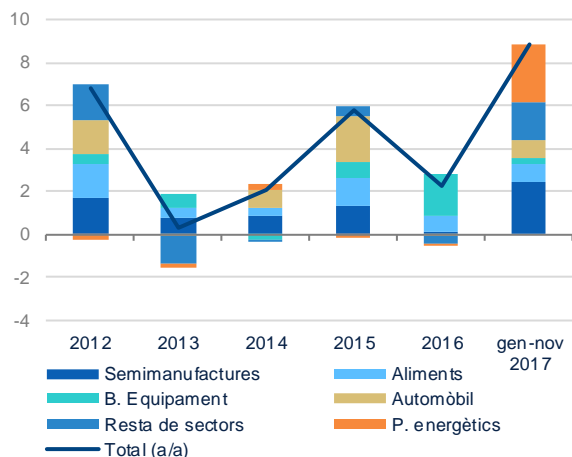
A més, **la informació disponible mostra que la contracció de les exportacions en el tercer trimestre del 2017 podria haver estat temporal. Així, si es compleixen les previsions de BBVA Research per al mes de desembre s'obtindria una recuperació en el 4T17 (+3,2% t/t en termes reals, vegeu el Gràfic 2.14).** Des del punt de vista sectorial, la millora de l'últim trimestre de l'any s'explica per les semimanufactures i les manufactures de consum. Des d'un enfoc territorial, novament els mercats que més contribueixen al creixement es troben dins de la Unió Europea; destacant França i Itàlia, a més de les exportacions a la resta de la UE.

A diferència del que va succeir amb les exportacions, **el creixement de les importacions catalanes de béns procedents de l'exterior es podria desaccelerar lleument, fins al 3,8% (1,1 p.p. menys que al 2016) en termes reals,** tot i que l'augment nominal (7,8%) fou major que l'any anterior. Bona part d'aquest increment en termes nominals és degut a l'augment de l'energia, el que podria estar lligat, com a mínim en part, a la recuperació del preu del petroli. Però cal destacar que la resta de sectors també contribuïren positivament al creixement, destacant els augments de matèries primeres, semimanufactures i manufactures de consum, tots ells propers al 9% a/a fins al novembre.

Les previsions de tancament del l'últim trimestre de l'any assenyalen que a Catalunya les importacions es podrien contraure en una dècima (+0,6 p.p. a Espanya) el que seria atribuïble a la caiguda dels béns d'equipament (que poden caure un -5,4% t/t CVEC), mentre que en la resta de productes s'espera una evolució lleugerament positiva, d'acord amb un consum que continua mostrant un cert dinamisme.

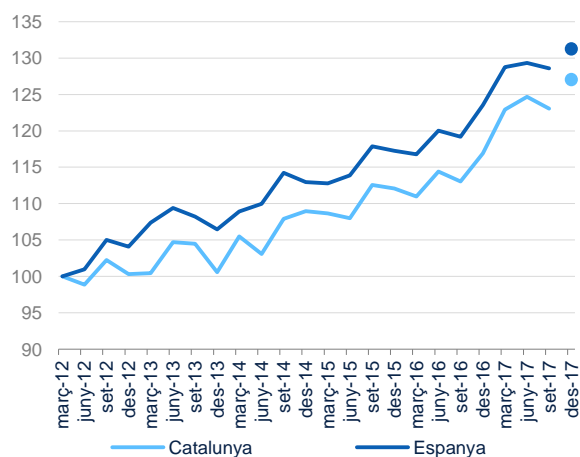
La combinació del comportament dels fluxos comercials amb l'exterior dóna lloc a un lleuger empitjorament del dèficit comercial de Catalunya, fins als 13.378 milions d'euros, equivalents a un 6,0% del PIB regional (una dècima per sobre de l'assolit al 2016). Al seu torn, el grau d'obertura (la ràtio de la suma d'exportacions més importacions sobre el PIB regional de l'economia catalana) mesurat en flux de béns podria haver arribat fins a un nou màxim del 31,8%.

Gràfic 2.13 Catalunya: exportacions de béns per sector (contribucions sectorials a/a, nominal, %)

Font: BBVA Research a partir de Datacomex

Gràfic 2.14 Catalunya i Espanya: exportacions reals de béns per sector (% CVEC, 1T12=100)

Font: BBVA Research a partir de Datacomex

Nou rècord de visitants i pernoctacions turístiques en un context d'alça de preus hotelers, però amb una dinàmica que es trenca en el segon semestre

L'any 2017 tornà a ser un any de rècords per al sector turístic català. Per cinquè any consecutiu s'assoleix un màxim en l'entrada de turistes estrangers per la frontera (19 milions); per quart any, en el nombre de viatgers entrats a hotels (19,7 milions) i per setè any si es consideren els estrangers. A més, també s'acumulen set anys seguits de màxims en les pernoctacions (57 milions, de les quals 40,6 milions d'estrangers). En tot cas, aquests rècords (amb l'excepció de les entrades a frontera) comparteixen un denominador comú: una desacceleració respecte al dinamisme observat en l'any anterior. A més, després de tres anys de pràctic estancament de la despesa mitjana per visitant, aquesta s'incrementà en un 4,4 %. Com a conseqüència la despesa total del turisme estranger arribà fins als 19.152 milions d'euros, un 9,6% per sobre del valor assolit fa un any. Això equival a un 8,6% del PIB català, el màxim dels últims 12 anys (el turisme pesava, al 2016, un 11,2% sobre l'economia catalana⁹).

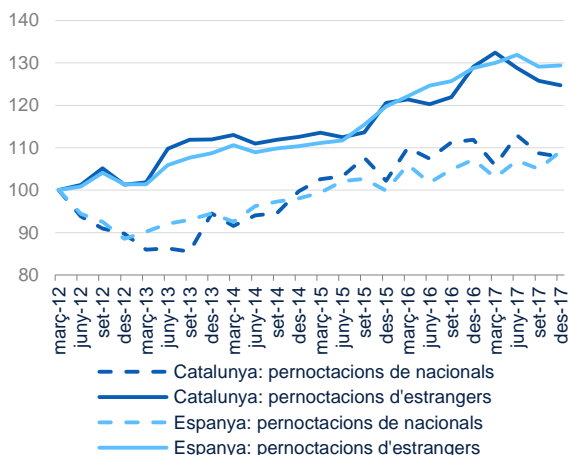
Amb tot, el comportament dins de l'any mostra una evolució molt diferenciada entre el primer i el segon semestre. Així, l'esgotament de la capacitat en algunes zones turístiques en la temporada més alta, les dificultats als aeroports al mes de juliol, els atemptats al mes agost i la tensió política en els mesos d'octubre i novembre podrien haver afectat al sector. De fet, els resultats del sector en termes interanuals s'expliquen, principalment, pel bon comportament en el primer i segon trimestres, i es veuen afectats per un extraordinari segon semestre del 2016 (la despesa total dels turistes s'incrementà, aleshores, en un 3,5% al 3T16 i un 5,8% al 4T16 (t/t i CVEC). En el primer semestre del 2017 l'evolució continuava essent positiva, amb un augment mig del 2,3%, però les xifres mostren un comportament desfavorable des del mes de juny abans de començar les dificultats ja esmentades. Així, **en el segon semestre la despesa total s'hauria reduït en un 1,0% t/t de mitjana, l'entrada de viatgers a hotels mostra taxes d'evolució mensuals negatives continuades des del juliol (més elevades en el tercer trimestre) ja sigui de visitants nacionals o estrangers i el mateix resultat s'obté amb les xifres de pernoctacions** (vegeu el Gràfic 2.15).

9: Vegeu, per a un major detall: http://economia.gencat.cat/ca/70_ambits_actuacio/economia_catalana/trets/003-estructura-productiva/035-turisme/

I això ha afectat directament al resultat del sector hotelier: la tarifa mitjana s'ha corregit en un 2,4% en el segon semestre del 2017 a Catalunya (CVEC), el que juntament amb una disminució del grau d'ocupació comporta que l'ingrés per habitació s'hagi reduït en un 12,4%, amb correccions molt per sobre de les observades en el conjunt d'Espanya, que continua en positiu (veure el Gràfic 2.16).

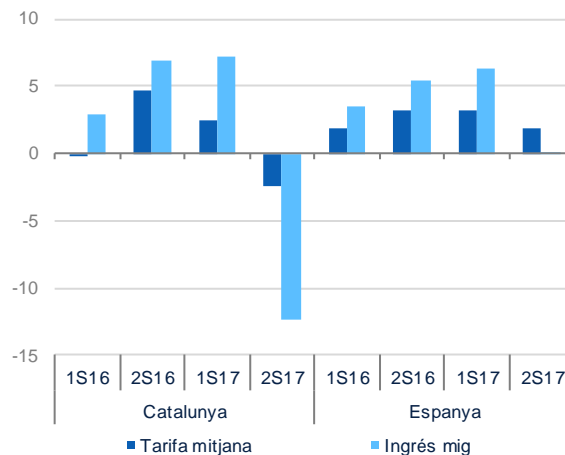
Cal destacar, a més, que la forta oscil·lació en l'afluència de visitants es deriva, tant del comportament dels estrangers que en el conjunt de l'any augmentaren en un 4,2% el nombre de pernoctacions, **com dels residents a Espanya**, que les varen reduir en un 0,8%. Les de major afluència són les més afectades per l'impacte dels diferents esdeveniments: en el segon semestre, a la ciutat de Barcelona les pernoctacions es reduïren en un 3,7% t/t de mitjana, a la costa de Barcelona en un 3,4% i a la Costa Brava, en un 3,2%, mentre que a la Costa Daurada ho feren en un 0,3%. Per procedència, només els visitants de la Comunitat Valenciana (entre els nacionals) i els dels Estats Units (entre els estrangers) mostren xifres de comportament interanual favorables en l'últim trimestre de l'any. I la correcció, que inicialment semblava concentrada en els establiments de més categoria, s'ha anat estenent progressivament també a les categories intermèdies i més baixes.

Gràfic 2.15 Pernoctacions a hotels (1T12=100, CVEC)

Font: BBVA Research a partir d'INE

Gràfic 2.16 Tarifa mitjana i ingrés mig per habitació (canvi en el semestre, %, CVEC)

Font: BBVA Research a partir d'INE

Menor dinamisme de l'ocupació en construcció, comunicació i finances i activitats professionals en el segon semestre del 2017, que se salva per l'increment dels serveis públics

L'afiliació a la Seguretat Social a Catalunya va créixer un 3,9% el 2017 (Espanya, 3,6%), però el comportament al llarg de l'any anà de més a menys. Així, després d'augmentar a un ritme mig de l'1,0% t/t CVEC en el primer semestre, durant el segon semestre es desaccelerà fins a un encara molt meritori 0,7% trimestral. El diferencial de creixement respecte de la resta d'Espanya en l'any 2017 s'explica perquè la creació d'ocupació a Catalunya fou més dinàmica en el primer semestre. En el segon semestre, en canvi, les diferències són més de perfil. A Catalunya l'augment de l'afiliació es mantingué a l'entorn del 0,7% en ambdós trimestres i aquesta tònica continua en el començament de l'any

(previsió de +0,7% en el 1T18 amb informació del mes de gener). En canvi, al conjunt d'Espanya s'observa una lleugera nova acceleració en el quart trimestre, fins al 0,9% t/t, que podria continuar en el 1T18. En tots dos casos, el creixement de l'ocupació en el segon semestre s'ha vist afavorit per l'impuls de l'afiliació en el sector públic, particularment en el 3T17. En una línia similar, l'Enquesta de Població Activa (EPA) reflecteix un desenvolupament del mercat català relativament similar al senyal ofert per l'afiliació. Així, **segons l'EPA el nombre d'ocupats a Catalunya va augmentar en un 2,9%, mig punt per sota de com ho havia fet al 2016, però superant el 2,6% del promig estatal.** Això implica que el nombre d'ocupats s'incrementà en 95,1 milers de persones, el 19% de l'augment enregistrat al conjunt d'Espanya.

A nivell sectorial, en el 2017 continuà destacant la importància de les activitats professionals, científiques i tècniques, i del comerç, transport i reparació de vehicles que repeteixen una aportació de 8 i 7 dècimes al creixement de l'afiliació en el conjunt de l'any. Amb tot, l'aportació més elevada fou la dels serveis públics (0,9 p.p. al 2017 -dues dècimes més que al 2016-, i de 3 dècimes en l'últim trimestre), essent el primer sector el que més contribuï a explicar el diferencial de creixement envers el conjunt de l'Estat. L'acceleració de les activitats professionals al conjunt de l'Estat és l'impuls que permet que es redueixi el diferencial de creixement amb Catalunya, que manté taxes de variació de l'afiliació iguals o superiors al 0,9% t/t continuades des del quart trimestre del 2015.

En línies generals, **les dades de l'EPA assenyalen una composició similar, amb el sector serveis liderant el creixement de la regió. Però en aquesta estadística són els serveis privats els que destaquen** (per comptes dels públics) i compensen el pràctic estancament en la indústria i la construcció.

Quadre 2.2 Creixement de l'afiliació a la Seguretat Social (t/t, %, CVEC i a/a, % per les xifres anuals)

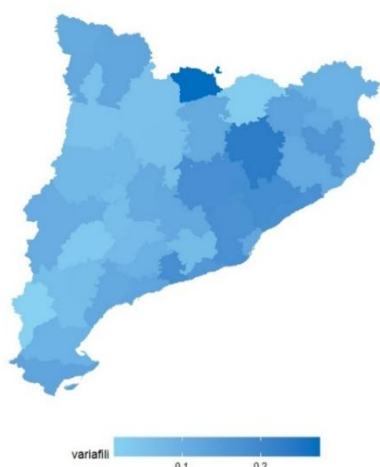
	Catalunya							Espanya						
	2016	2017	1T17	2T17	3T17	4T17	1T18	2016	2017	1T17	2T17	3T17	4T17	1T18
Agricultura	2,4	2,2	0,0	1,0	-1,1	-1,0	-0,5	1,3	1,3	0,0	0,5	-0,7	-0,2	-0,1
Ind. Extractives i energia	1,7	2,2	0,4	0,5	0,6	0,3	0,2	0,9	1,6	0,3	0,7	0,6	0,5	0,2
Manufactures	2,8	3,0	0,8	0,8	0,7	0,9	0,8	3,0	3,3	0,9	0,8	0,8	0,9	1,0
Construcció	4,6	6,0	1,6	1,5	1,3	1,3	1,6	2,7	6,1	1,8	1,6	1,4	2,2	2,4
Comerç, transp. i repar.	2,8	3,0	0,7	0,9	0,5	0,3	0,6	2,6	2,8	0,7	0,8	0,5	0,5	0,6
Hostaleria	5,4	4,8	1,1	1,2	0,5	0,5	0,4	5,6	4,9	1,1	2,3	0,0	0,6	0,5
Comunic., Finances i s. immob.	4,3	4,1	1,1	1,0	0,7	0,8	0,9	3,0	3,0	0,7	0,9	0,9	0,9	0,9
Activ. Profess.	5,7	5,7	1,4	1,6	1,4	0,8	0,8	4,4	4,7	1,2	1,2	1,1	1,2	1,1
Serv. públics	3,9	4,5	1,1	1,3	0,9	1,7	1,0	2,7	4,1	1,1	1,1	1,0	1,3	1,2
Serv. socials i act. Artist.	3,4	2,9	0,7	0,9	0,6	0,7	0,6	3,3	3,3	0,8	0,9	0,8	0,9	0,8
Resta (inclou llar)	-0,8	-2,3	-0,3	-0,5	-1,1	-1,3	-0,4	-0,2	-1,1	-0,2	-0,3	-0,8	-0,3	0,1
Total	3,7	3,9	1,0	1,1	0,7	0,8	0,7	3,0	3,6	0,90	1,06	0,6	0,9	0,9

* Estimació de 1T18 amb informació del mes de gener.
Font: BBVA Research a partir de la Seguretat Social

La millora de l'afiliació en la construcció i també en la indústria han permès que, durant el 2017, el mapa de la distribució comarcal de l'augment de l'ocupació mostri una distribució més homogènia al llarg del territori, Així, mentre que en l'acumulat des de l'inici de la recuperació fins al 4T17 els majors creixements es veuen en l'entorn de la província de Barcelona i la costa, durant el 2017 és la millora en la indústria la que permet expandir territorial el dinamisme del mercat laboral. Com mostren els Gràfics 2.17 i 2.18, el major dinamisme s'acumula a les comarques de

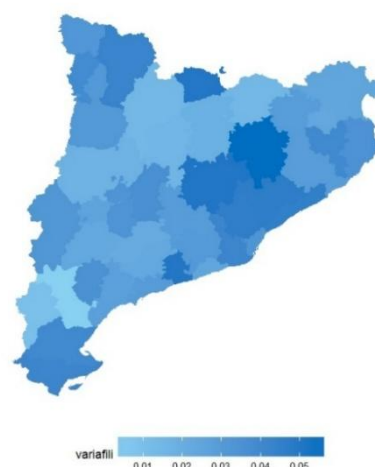
la província de Barcelona, i l'eix que s'estén cap a les comarques de Girona, mentre que les comarques de Lleida i les del sud de Tarragona continuen mostrant un dinamisme menor, tant en el conjunt de la recuperació com en l'últim any.

Gràfic 2.17 Catalunya: afiliació a la Seguretat Social per comarques. Creixement des de 2T13, inici de la recuperació fins al 4T17 (%)

Font: BBVA Research a partir de la Seguretat Social

Gràfic 2.18 Catalunya: afiliació a la Seguretat Social per comarques. Creixement en l'any 2017 (%)

Font: BBVA Research a partir de la Seguretat Social

La millora del mercat laboral, juntament amb un descens en el nombre d'aturats del 14,6% (-86,5 milers d'aturats), i un lleu augment de la població activa (+0,1%, després de cinc anys de caigudes, versus un -0,4% en el conjunt estatal), va contribuir a una **disminució de la taxa d'atur en 2,3 punts, fins al 13,4% de mitjana en el conjunt de l'any** (12,4% CVEC en el 4T6). Aquesta xifra suposa assolir el valor més baix des de l'any 2008, però encara es troba 6,9 punts percentuals per sobre del mínim assolit abans de la crisi.

Pel que fa a la qualitat de l'ocupació, **la taxa de temporalitat es manté relativament estable (21,7% CVEC en el 4T17, 0,2 punts per sota de la de fa un any)**, el que manté a Catalunya com la segona comunitat amb una menor taxa de temporalitat, només per darrera de Madrid (amb un 18,2%).

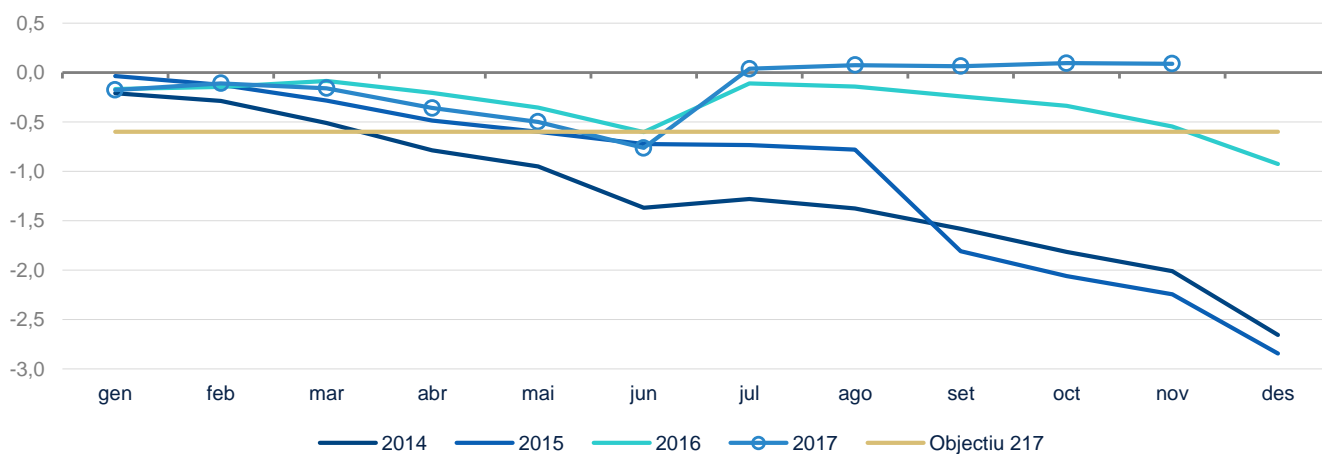
El dinamisme dels ingressos afavoreix el compliment de l'objectiu d'estabilitat de 2017

La política fiscal de la Generalitat de Catalunya en el 2017 ve marcada per la favorable liquidació definitiva dels ingressos del 2015, i per l'augment progressiu del control dels comptes de la Generalitat, primer amb el control mensual al mes de juliol i després amb la intervenció total al mes d'octubre amb l'aplicació de l'article 155 de la Constitució Espanyola.

L'execució pressupostària de la Generalitat s'ha vist afavorida, des del punt de vista financer, per la forta recuperació dels ingressos, impulsats per l'impacte positiu de la liquidació del sistema de finançament autonòmic¹⁰ i per majors bestretes a compte. Això permeté un increment dels ingressos de la Generalitat del 7,1% a/a en l'acumulat fins al novembre. Al seu torn, tot i la intervenció, la despesa autonòmica va créixer en un 2,4% a/a fins al mes de novembre de 2017, amb increments generalitzats en totes les partides. Com a resultat, **la Generalitat de Catalunya va tancar el mes de novembre amb un superàvit del 0,1% del PIB regional**, millorant notablement el dèficit del -0,6% acumulat fins al novembre del 2016 (vegeu el Gràfic 2.19).

En aquesta evolució, s'espera que la Generalitat hagi tancat el 2017 complint amb un cert marge amb l'objectiu d'estabilitat pressupostària (-0,6% del PIB regional). Per al 2018, i donada la situació política de la comunitat, continua la incertesa sobre la política fiscal. La manca d'un govern amb plenitud de facultats i de pressupost suposa traslladar cap endavant la necessitat d'enfrontar reformes que permetin reduir l'elevat nivell d'endeutament autonòmic (un 34,9% del PIB, el més elevat en termes absoluts i el tercer en percentatge del PIB) i una inversió pública pràcticament paralyzada.

Gràfic 2.19 Generalitat de Catalunya: capacitat / necessitat de finançament acumulada fins al mes t de cada any (% del PIB regional)

Font: BBVA Research a partir de MINHAFP

10: La liquidació del sistema de finançament autonòmic corresponent a l'any 2014 havia permès ingressar a la Generalitat 1.550 milions d'euros en el 2016. La liquidació del 2015 augmenta aquesta xifra fins a 1.880 milions d'ingressos addicionals en el 2017, rebuts en el mes de juliol.

El PIB de Catalunya es desaccelerarà fins a un creixement a l'entorn del 2,0% en el 2018 i el 2019: l'esgotament dels vents de cua, la desacceleració del turisme i l'impacte de la tensió política més que compensen la millora exterior

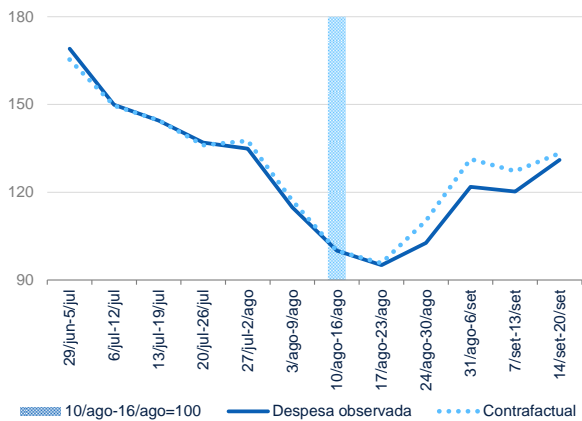
En el 2018 es preveu que l'economia catalana creixi un 2,1% mantenint un creixement similar en el 2019 (2,0%). Això permetrà la creació de 135 mil nous llocs de treball en el conjunt del període, i reduir la taxa 6d'atur fins al 9,6% a finals del 2019. Si es compleixen aquestes previsions, Catalunya podria ser la comunitat on menys avanci el PIB per càpita en termes constants en el proper bienni (un 2,3% de mitjana si es compleixen les actuals previsions de població de l'INE), un cop recuperat el nivell precrisis en el 2017.

Darrera d'aquest comportament es detecten diversos factors: des de la banda externa, la millora de l'escenari mundial i europeu permet una recuperació de les exportacions de béns, que s'ha vist ja en l'última part del 2017 i que podria continuar en propers trimestres. Això es veu acompanyat per uns preus del petroli que, tot i repuntar lleugerament, es mantenen baixos en termes històrics, d'una política monetària que continua sent expansiva i d'una lleugera apreciació del tipus de canvi, que s'espera que tingui un impacte limitat tant per Espanya com per Catalunya, donat el pes de la zona euro en l'activitat regional. De fet, les pujades de tipus d'interès s'endarrereixen fins a finals del 2019, afavorides per una normalització de la política monetària molt gradual del BCE. **En sentit contrari, la reversió de les tensions geopolítiques està permetent que alguns dels mercats competidors del turisme català comencin a mostrar una recuperació,** reduint el grau de protecció del que fins ara ha gaudit el turisme espanyol.

En línies generals, per tant, l'escenari exterior no mostra canvis importants respecte del que s'havia observat tant en l'últim número de la revista Situació Catalunya, al juliol, com en els observatoris regionals del tercer i quart trimestres del 2017. A més, l'impuls del sector exterior i el reduït cost de finançament són factors que haurien d'afavorir la inversió residencial i en béns d'equip. I els baixos tipus d'interès, juntament amb l'augment de renda disponible per la millora de l'ocupació i el baix preu del petroli actuaran de suports del consum privat, un cop superats els efectes favorables de la recuperació de la demanda embassada en els anys de la crisi.

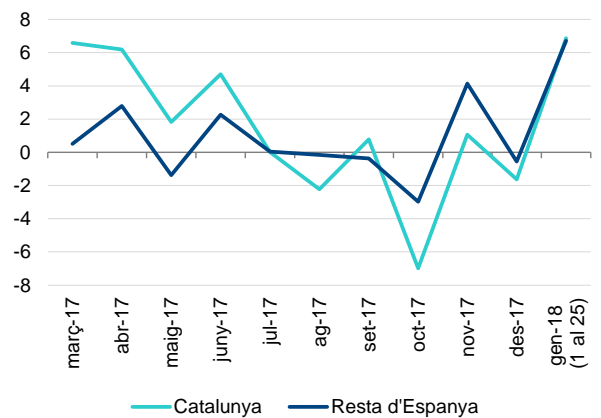
Tot això, no obstant, s'ha vist superat pel seguit d'esdeveniments polítics que s'han produït a Catalunya i el consegüent increment de tensió. En primer lloc, **els efectes dels atemptats del mes d'agost: aquests sembla que varen tenir un impacte relativament acotat en el sector turístic,** però l'efecte sobre la confiança dels agents hauria estat relativament menor. Així, la informació de què disposa BBVA sobre la despesa amb tarjeta realitzada a Catalunya mostra que els efectes dels atemptats sobre la despesa a Catalunya s'havien limitat principalment a la ciutat de Barcelona, i que s'havien superat ja a mitjans de setembre (veure els Gràfics 2.20 i 2.21).

Gràfic 2.20 Barcelona ciutat: despesa en TPVs de BBVA durant l'estiu del 2017

Inclou la despesa en TPV BBVA per clients i no clients de BBVA i la despesa de clients de BBVA en TPV que no són de BBVA.
Font: BBVA Data & Analytics i BBVA Research

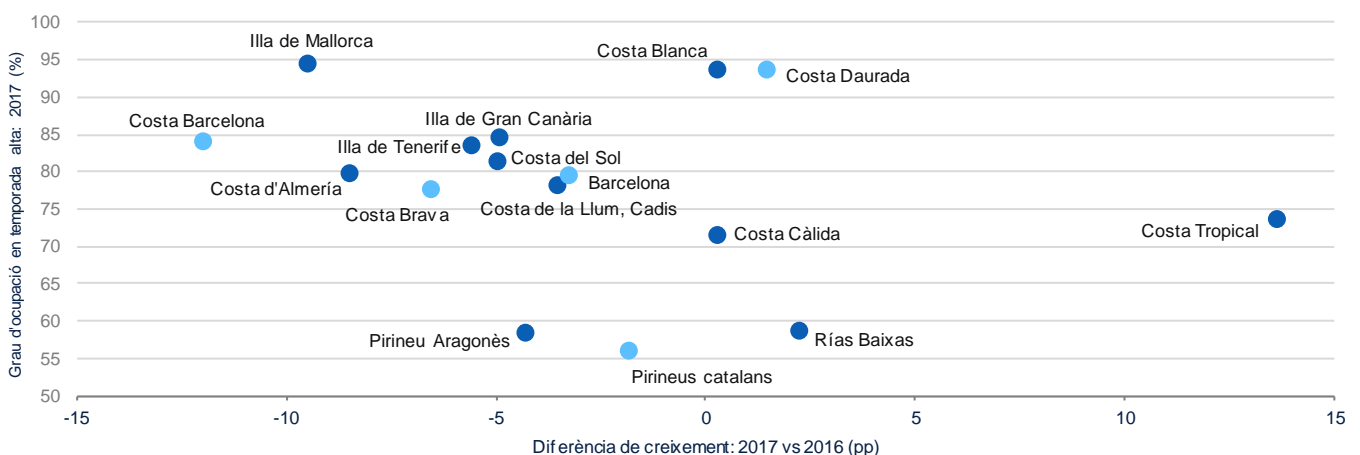
Gràfic 2.21 Despesa amb tarjeta en terminals punt de venda de BBVA (mitjana setmanal: diferència percentual respecte a 2015)

Font: BBVA

El segon punt rellevant ve donat pels riscos sobre la **sostenibilitat del creixement del turisme**. Els elevats creixements en l'aflluència de visitants dels últims anys estaven portant a màxims el grau d'ocupació del sector **hoteler** (veure Gràfic 2.22), però també de la resta de possibilitats d'allotjament, a les principals destinacions i en temporada alta. Això, que ja venia afectant negativament el sector, juntament amb els efectes del terrorisme sobre la demanda de turisme a Catalunya, la millora dels mercats competidors que comencen a superar les tensions pròpies¹¹ i l'entorn polític, apunten a un deteriorament en l'evolució i perspectives del sector.

Gràfic 2.22 Variació en el creixement del nombre de viatgers entrats en hotels i del grau d'ocupació

Es considera temporada alta quan la ràtio d'ocupació dels llits disponibles és igual o superior al 80% del seu nivell màxim en el conjunt de l'any.
Font: BBVA Research a partir de MINHAFP

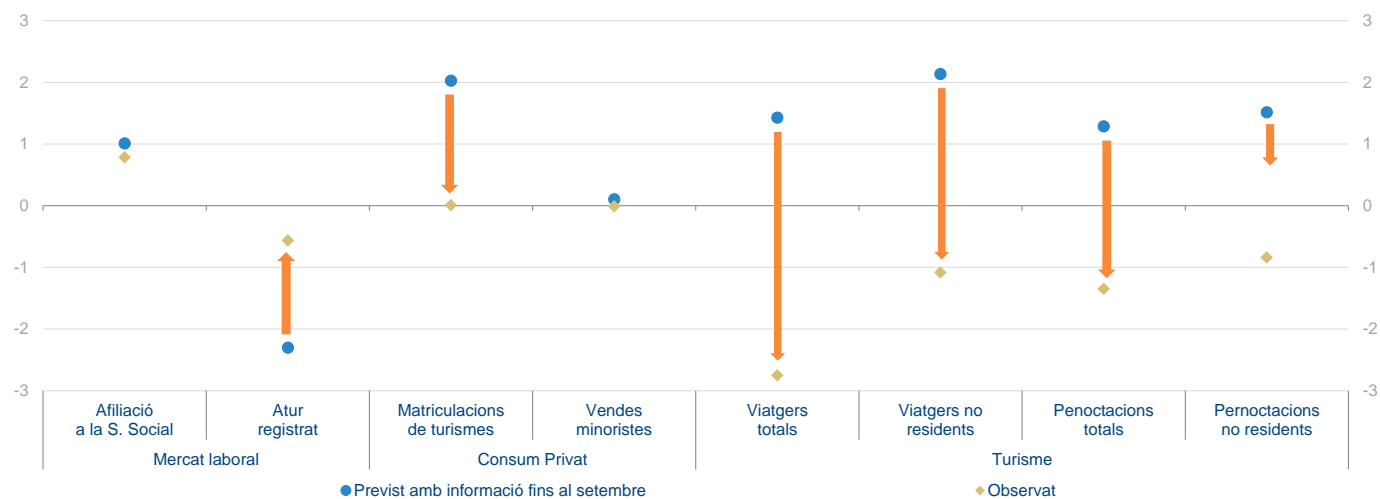
11: Una anàlisi més detallada de l'efecte de les tensions geopolítiques sobre el turisme a les principals destinacions espanyoles es pot trobar a : <https://www.bbva.com/wp-content/uploads/2016/11/Observatorio-Turismo-y-tensiones-geopol%C3%ADticas-BBVA-Research.pdf>

Efectes de la incertesa: acotats en el temps en el consum, més intensos i persistents en turisme i inversió i sense efecte general, fins ara, en l'ocupació

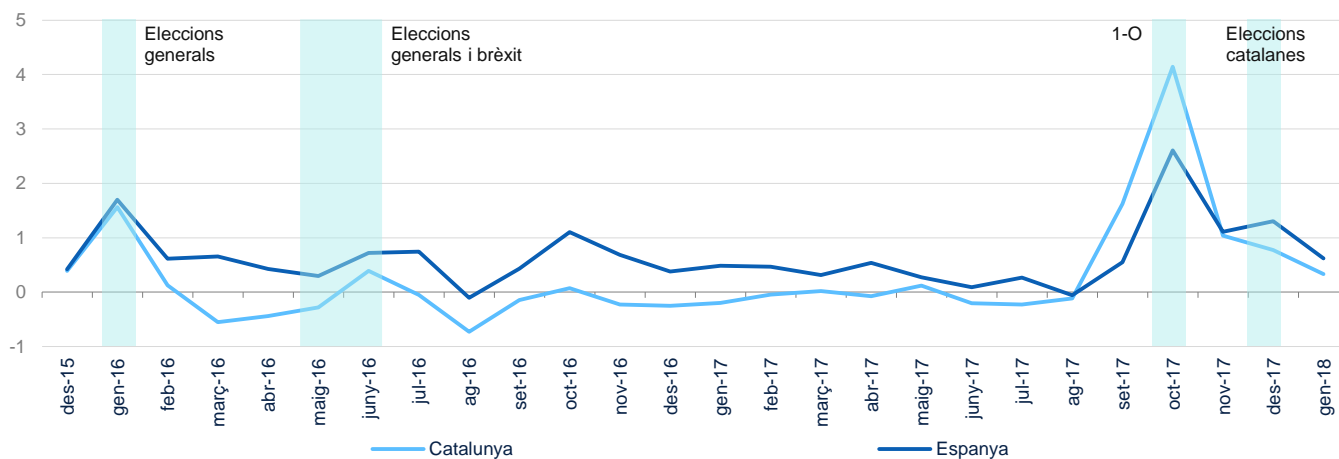
El tercer, però més important dels problemes en l'escenari de l'economia catalana, té a veure amb els efectes de l'increment de la incertesa sobre política econòmica. En aquest punt, cal destacar un comportament relativament diferenciat entre els diferents components de la demanda, en funció de quina sigui la seva sensibilitat als nivells de confiança. Per una banda, s'observa una reacció negativa de les variables financeres (cotitzacions borsàries en general i, en particular, les d'entitats financeres, o la prima de risc). A més, els indicadors parcials de consum mostren que l'impacte en despesa de les llars podria haver estat intens, però (de moment) de curta durada. Finalment, els efectes sobre el turisme semblen ser més persistents. Amb tot, això no sembla haver tingut, per ara, efectes sobre l'ocupació (vegeu el Gràfic 2.23). De fet, el dinamisme de l'afiliació a la Seguretat Social ha continuat també en el mes de gener.

El bon comportament de l'ocupació podria venir explicat per diverses qüestions: i) la política monetària del BCE, que manté baixos els costos de finançament; ii) la forta inèrcia que portava l'economia; iii) la recuperació global, que està impactant favorablement en les exportacions de béns i; iv) l'aparent percepció de temporalitat del xoc, donada la correcció de la incertesa que ja s'observa des dels màxims assolits al mes d'octubre (vegeu el Gràfic 2.24). **L'extensió d'aquest comportament del mercat de treball als propers mesos suposa, per tant, un risc a l'alça sobre aquestes previsions.**

Gràfic 2.23 Catalunya: dades observades i previsions en un escenari sense incertesa de política econòmica (% t/t, CVEC)

Font: BBVA Research a partir de GDELT

Gràfic 2.25 Incertesa sobre la política econòmica a Catalunya i Espanya (EPU) (Desviacions típiques, mitjana mensual)

Font: BBVA Research a partir de GDELT

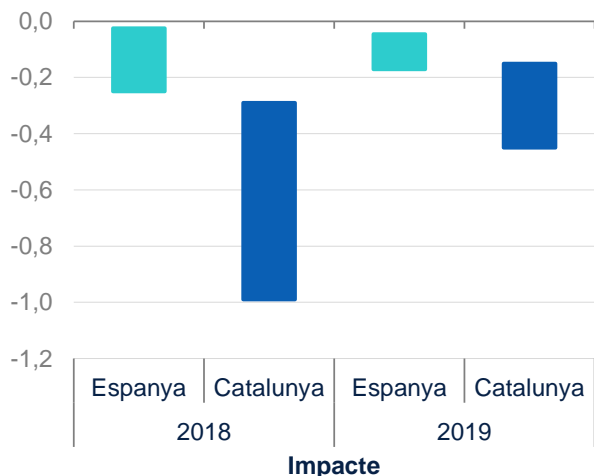
En tot cas, encara existeix incertesa sobre l'impacte final sobre l'activitat, com mostra la caiguda dels indicadors relatius a la inversió. En l'Enquesta d'Activitat Econòmica BBVA tots els components de la inversió retornen a saldos negatius. Però en els indicadors reals també hi ha senyals que apunten a la necessitat d'esperar per veure l'impacte final, amb una caiguda dels visats d'obra no residencial i de la creació de societats mercantils, la desacceleració de les importacions de béns d'equipament, o els canvis de domicili de societats.

Al respecte, BBVA Research ha estimat la resposta de les economies espanyola i catalana als xocs d'incertesa de la política econòmica. El xoc ja observat en l'actualitat (és a dir, una elevada incertesa durant un mes) **podria reduir el creixement del PIB de Catalunya en set dècimes en el 2018, i a l'entorn de tres dècimes en el 2019. Això es traduiria en la creació de 35 mil llocs de treball menys** dels que s'haguessin pogut crear en un escenari sense l'increment de la incertesa. Amb tot, aquests són exercicis difícils de modelitzar per la manca d'esdeveniments de referència que mostrin que havia succeït en situacions similars, el que fa que aquesta estimació de BBVA Research tingui un elevat grau d'incertesa (vegeu el Gràfic 2.25).

Considerant aquest impacte, **BBVA Research ha estimat també¹² els efectes que aquesta contracció del PIB català tindria sobre la resta de comunitats autònomes.** Els efectes es poden observar en el Gràfic 2.27, i **s'espera que siguin majors en aquelles comunitats que tenen una major relació comercial amb Catalunya.** Ara bé, la resistència del mercat laboral tant a Catalunya com a la resta de CC.AA. fa que existeixi un biaix a l'alça sobre les previsions. Així, si l'impuls dels factors externs favorables compensa l'impacte de la incertesa, el creixement podrà ser major del que es preveu en aquesta revista.

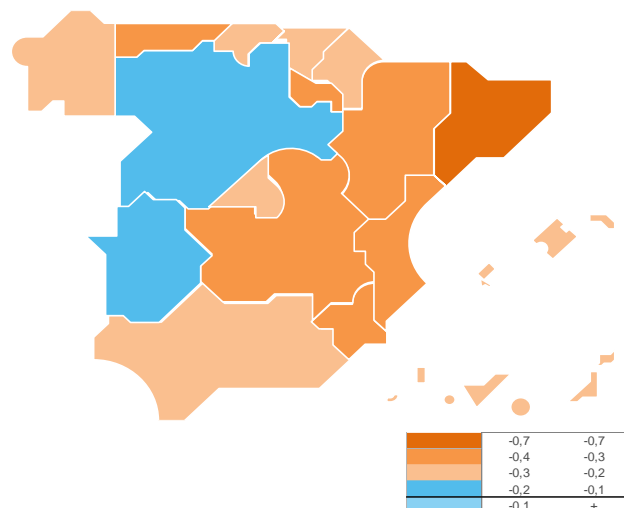
12: Un major detall sobre el models utilitzats per estimar els efectes de la incertesa de política econòmica sobre el PIB català, i la repercussió de la desacceleració de l'economia catalana sobre la resta de CCAA es pot trobar en l'annex metodològic de l'observatori Regional de BBVA Research del quart trimestre, disponible aquí: <https://www.bbva.com/wp-content/uploads/2017/11/Observatorio-Regional-4T17.pdf>

Gràfic 2.25 Resposta del PIB als xocs d'incertesa de política econòmica (% a/a, desviació de l'escenari base)

Font: BBVA Research

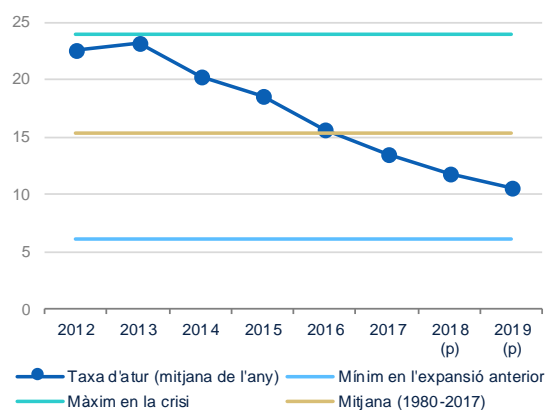
Gràfic 2.26 Potencial impacte de la tensió política a Catalunya en el creixement del PIB de 2018 per CC.AA. (p.p del PIB)

Font: BBVA Research

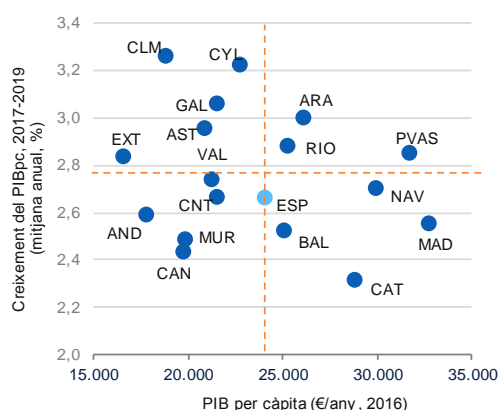
L'evolució esperada del mercat laboral, fruit d'un creixement de l'ocupació lleugerament superior al 2,0% en l'horitzó de previsió, i d'un mínim increment esperat dels actius, portarà la taxa d'atur a nivells propers als mínims de l'expansió anterior en l'any 2019: fins al 9,6% a finals de l'any 2019 o fins al 10,5% de mitjana d'aquell any (vegeu el Gràfic 2.27). Això podria plantejar, novament, problemes de tensions en el mercat laboral, davant les dificultats per aconseguir la mà d'obra qualificada que permeti garantir els guanys de productivitat necessaris per mantenir el creixement i la millora del PIB per càpita català (vegeu el Gràfic 2.28), o fins i tot, continuar avançant en el procés de convergència amb les regions europees similars (vegeu el Gràfic 2.29). Segons les dades de la Comptabilitat Regional, entre el 2014 i el 2016 la remuneració per assalariat va créixer a Catalunya un 1,0%, doblant l'augment observat a Espanya (0,5%). Aquest efecte sobre els salaris és benvingut si és conseqüència de millores de productivitat, per tant, cal continuar avançant en la millora d'aquesta.

Gràfic 2.27 Catalunya: evolució de la taxa d'atur (% de la població activa)

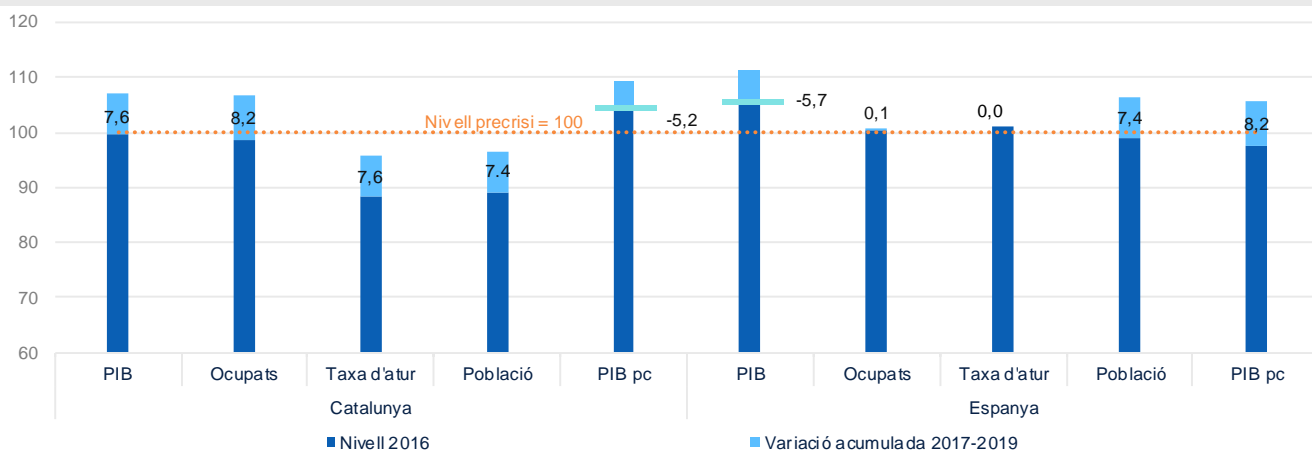
Font: BBVA Research

Gràfic 2.28 PIB per càpita al 2016 i previsió d'evolució en l'horitzó de previsió

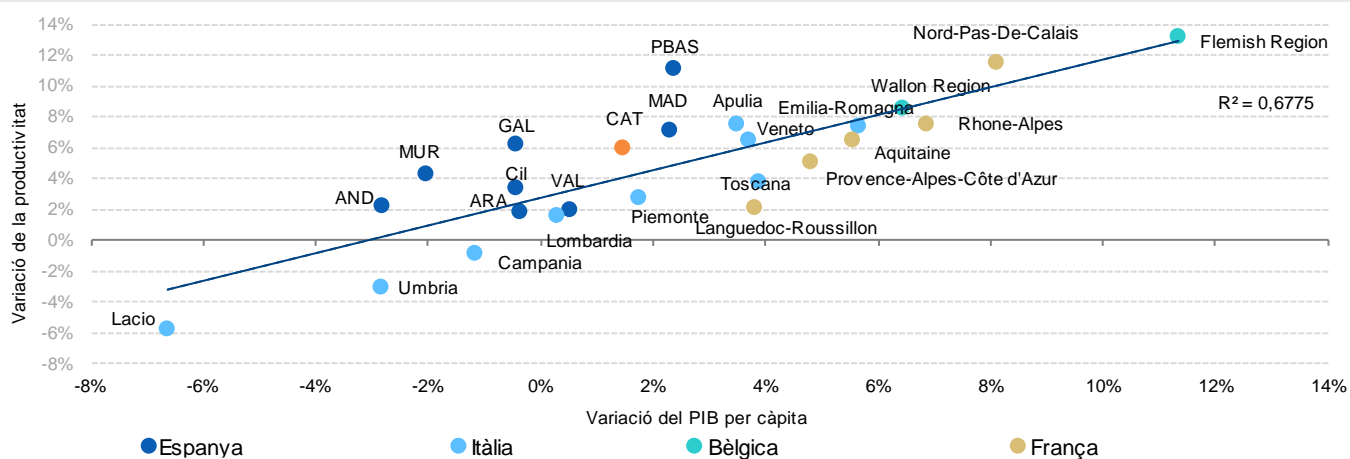
Font: BBVA Research a partir d'INE

Gràfic 2.29 PIB, ocupació, taxa d'atur, població i PIB per càpita. Nivell al 2016 i canvi en el bienni 2017-2019 (Nivell pre-crisi=100)

Font: BBVA Research a partir d'INE

Gràfic 2.29 Evolució de la productivitat i el PIB per càpita en regions europees comparables (2010-2015)

Font: BBVA Research a partir d'INE

Quadre 2.3 Creixement del PIB per CC. AA.

	2015	2016	2017	2018	2019
Andalusia	2,9	2,8	3,2	2,5	2,4
Aragó	1,7	2,7	3,2	2,4	2,4
Astúries	2,5	1,8	2,4	2,3	2,0
Balears	2,3	3,8	4,1	3,0	2,6
Canàries	2,4	3,0	3,6	2,9	2,5
Cantàbria	2,5	2,4	2,5	2,4	2,1
Castella i Lleó	2,7	3,6	2,5	2,6	2,3
Castella- La Manxa	3,5	3,5	3,3	2,7	2,4
Catalunya	4,2	3,6	3,0	2,1	2,0
Extremadura	2,5	2,3	2,6	2,4	2,3
Galícia	4,2	3,6	2,8	2,6	2,3
Madrid	3,5	3,6	3,6	2,7	2,7
Múrcia	6,2	3,2	3,1	2,5	2,3
Nabarra	3,6	3,1	3,0	2,8	2,4
País Basc	3,8	2,9	2,7	2,9	2,5
La Rioja	2,9	1,0	2,7	2,5	2,5
C. Valenciana	3,3	3,5	3,2	2,4	2,4
Espanya	3,4	3,3	3,1	2,5	2,3

Font: BBVA Research a partir d'INE

Quadre 2.4 Creixement de l'ocupació EPA per CCAA. (variació de la mitjana anual)

	2015	2016	2017	2018	2019
Andalusia	5,1	2,4	4,1	2,9	2,1
Aragó	4,2	2,3	2,2	1,9	1,7
Astúries	0,0	2,6	2,5	2,0	2,2
Balears	5,7	4,1	1,3	3,0	3,0
Canàries	6,7	3,2	3,5	4,4	3,4
Cantàbria	1,0	3,0	1,0	1,6	1,6
Castella i Lleó	2,0	2,8	0,8	1,0	1,1
Castella- La Manxa	2,3	3,2	4,1	3,7	2,2
Catalunya	1,5	3,4	2,9	2,4	1,7
Extremadura	0,8	1,8	0,6	2,4	1,6
Galícia	1,9	2,3	1,2	1,3	1,0
Madrid	3,6	0,8	2,6	2,7	2,2
Múrcia	0,0	6,1	3,4	2,4	2,5
Nabarra	0,7	1,2	4,2	2,2	1,9
País Basc	1,4	2,8	0,4	1,8	1,6
La Rioja	1,7	1,7	1,4	0,4	1,5
C. Valenciana	4,0	3,1	3,1	2,8	2,3
Espanya	3,0	2,7	2,7	2,5	2,0

Font: BBVA Research a partir d'INE

Anàlisi de la situació econòmica de Catalunya amb l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica. Quart trimestre de 2017¹³

Els resultats de l'Enquesta BBVA d'activitat econòmica (EAE-BBVA) corresponent al quart trimestre del 2017 són consistents amb una economia catalana on el nerviosisme inherent a la tensió política afecta a la confiança dels agents. Així, les dades d'aquesta onada de l'Enquesta, realitzada a mitjans del mes de desembre del 2017, mostren un canvi important respecte de la tendència observada en els trimestres anteriors. De fet, molts indicadors retornen a nivells negatius no vistos, en la majoria dels casos, com a mínim un any abans.

Així, respecte de l'evolució de l'economia en l'últim trimestre de l'any es retorna a un saldo net de respostes¹⁴ del -20%, 39 p.p. per sota del de fa un trimestre i 45 menys que fa un any. Aquesta caiguda és consistent amb un elevat grau d'incertesa idiosincràtica i diferencial respecte de la resta de l'Estat (vegeu el Gràfic R.1.1) i no té un trasllat directe al comportament dels indicadors reals. De fet, el model MICA-BBVA utilitzat per al seguiment de l'economia catalana per BBVA Research mostra una desacceleració de l'activitat en el quart trimestre, però no tan forta com la que s'hauria de desprendre del canvi en els valors de l'Enquesta.

En tot cas, **el senyal referent a les perspectives per al proper trimestre (en aquest cas, 1T18) és clarament més favorable: el saldo es manté en un valor positiu de +14 p.p.**, però això suposa 12 menys que en el trimestre anterior i de 23 p.p. menys que fa un any. Novament, la correcció que es veu a Catalunya no s'observa a la resta d'Espanya (vegeu el Gràfic R.1.2). Però **el fet que es mantingui en positiu indica que els enquestats esperen que els efectes ja siguin menors** en aquest trimestre.

Quan s'analitzen les respostes temàtiques de l'Enquesta, s'observa una evolució similar a la que mostren els indicadors parcials de conjuntura amb informació oficial tractats en la resta de la revista. Així, **les variables més afectades són les relacionades amb el turisme, les vendes, la inversió en construcció i en serveis i la cartera de comandes.** La primera d'elles, el turisme, corregeix en 60 punts des del trimestre anterior (l'enquesta s'havia fet en la segona quinzena de setembre, després dels atemptats del mes d'agost) i en 53 respecte del 4T16, obté un saldo de -18 p.p., mínim des de finals del 2009. La correcció és similar en vendes (-46 p.p. en el trimestre, fins a -20 p.p. de saldo al 4T17). També és molt rellevant la correcció en les variables d'inversió, en particular en la nova construcció (-43 p.p en el trimestre) i en els serveis (-37 p.p). Aquest canvi important en la inversió és un dels principals riscos per a l'economia catalana, ja que podria suposar trencar l'evolució favorable de la inversió dels trimestres anteriors.

13: L'Enquesta BBVA es realitza trimestralment, des del 3r Trimestre de 1991, entre els empleats de la xarxa d'oficines de BBVA a Catalunya. Per a més detalls sobre el funcionament de l'Enquesta, vegeu: Situación España, 2n trimestre de 2014, Requadre 1, Encuesta BBVA de Actividad Económica. Una herramienta de seguimiento temprano del pulso de la economía.

disponible aquí; <https://www.bbvarresearch.com/public-compuesta/situacion-espana/>

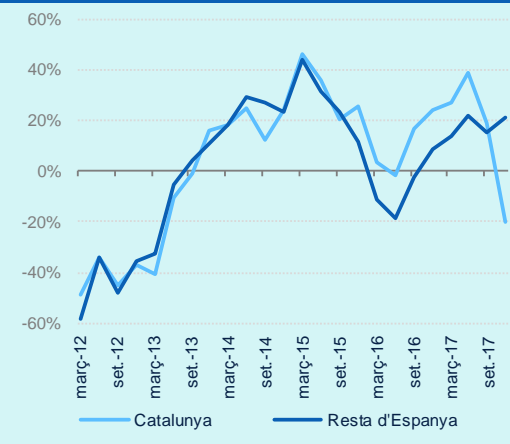
14: El saldo net de respostes extremes és la diferència entre el percentatge de respostes dels usuaris que consideren que l'activitat evoluciona a l'alça menys les d'aquells que consideren que ho fa a la baixa.

Requadre 1

Per contra, **la correcció no és tant intensa en les variables lligades al sector industrial ni en les lligades a l'ocupació.** La primeres, afavorides perquè el context intern no afecta de la mateixa forma a les empreses exportadores i la visió sobre les vendes a l'exterior continua essent la variable més positiva de l'enquesta. Pel que fa a l'ocupació, els serveis i la construcció mostren una major correcció del saldo de respostes que la indústria.

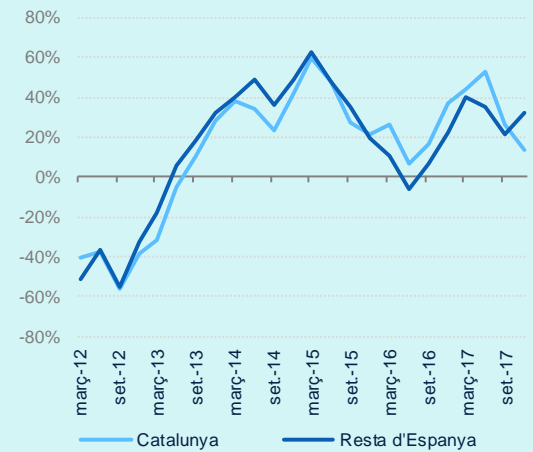
En definitiva, els resultats de l'Enquesta d'Activitat Econòmica de BBVA mostren un comportament atípic, amb una visió clarament menys optimista i diferenciada del que succeeix a la resta d'Espanya, en reacció a l'increment de la incertesa en l'activitat econòmica per la major tensió política. En tot cas, les perspectives per a aquest trimestre apunten a que l'impacte podria ser temporal i de curta durada, el que està en línia amb l'escenari plantejat per BBVA Research per als propers trimestres.

Gràfic R.1.1 Catalunya i resta d'Espanya: evolució de l'activitat econòmica en el trimestre de referència. Saldos de respostes extremes (%)

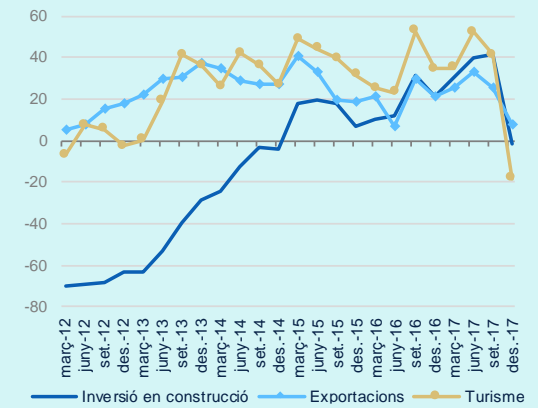
Font: BBVA

Gràfic R.1.2 Catalunya i resta d'Espanya: perspectiva per al trimestre següent al de referència. Saldos de respostes (%)

Font: BBVA

Gràfic R.1.3 Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya. Saldos de respostes (%). Variables seleccionades

Font: BBVA

Quadre R.1.1 Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya. Resultats generals (%)

	4t Trimestre 2017				3r Trimestre 2017				4t Trimestre 2016			
	Augmenta	Estable	Baixa	Saldo*	Augmenta	Estable	Baixa	Saldo*	Augmenta	Estable	Baixa	Saldo*
Activitat Econòmica	14	52	34	-20	26	66	7	19	29	66	5	24
Perspectiva per al trimestre vinent	27	60	13	14	32	63	5	27	39	59	2	37
Producció industrial	14	65	21	-7	23	73	4	19	23	73	5	18
Carta de comandes	14	53	33	-19	26	67	7	19	27	67	6	20
Nivell d'estocs	19	73	7	12	11	83	6	5	0	100	0	0
Inversió al sector primari	9	79	12	-3	17	73	10	7	13	80	7	5
Inversió industrial	11	73	16	-5	16	79	6	10	17	76	7	10
Inversió en serveis	16	57	28	-12	31	61	7	24	31	61	9	22
Nova construcció	24	52	25	-1	47	47	6	41	31	58	10	21
Ocupació industrial	13	74	13	0	22	75	3	18	22	76	2	20
Ocupació en construcció	17	61	23	-6	32	61	7	24	34	61	5	28
Ocupació en serveis	21	64	15	6	38	57	5	32	21	70	9	13
Preus	22	73	5	17	36	62	3	33	39	57	4	35
Vendes	12	56	32	-20	32	62	6	26	38	57	5	33
Turisme	10	74	16	-6	46	50	4	41	38	58	4	35
Exportacions	14	54	32	-18	29	69	3	26	24	74	2	22

(*) Saldo de respostes extremes (%).

Font: Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica

3. La dinàmica territorial de la població espanyola: 1950-2016

Ángel de la Fuente¹⁵ - FEDEA i Institut d'Anàlisi Econòmica (CSIC). Gener de 2018

1. Introducció

En aquesta nota s'analitza l'**evolució de la població espanyola i catalana entre 1950 i l'actualitat** utilitzant la base de dades *RegData* descrita a de la Fuente (2017). Després d'aquesta introducció, la secció 2 es centra en l'impacte dels factors vegetatius i migratoris sobre l'evolució de la població total d'Espanya i sobre el seu procés d'envelliment. La secció 3 analitza la dinàmica de la distribució territorial de la població, que mostra una tendència a concentrar-se cada vegada més en determinades àrees del territori nacional. Finalment, s'analitza el cas de Catalunya.

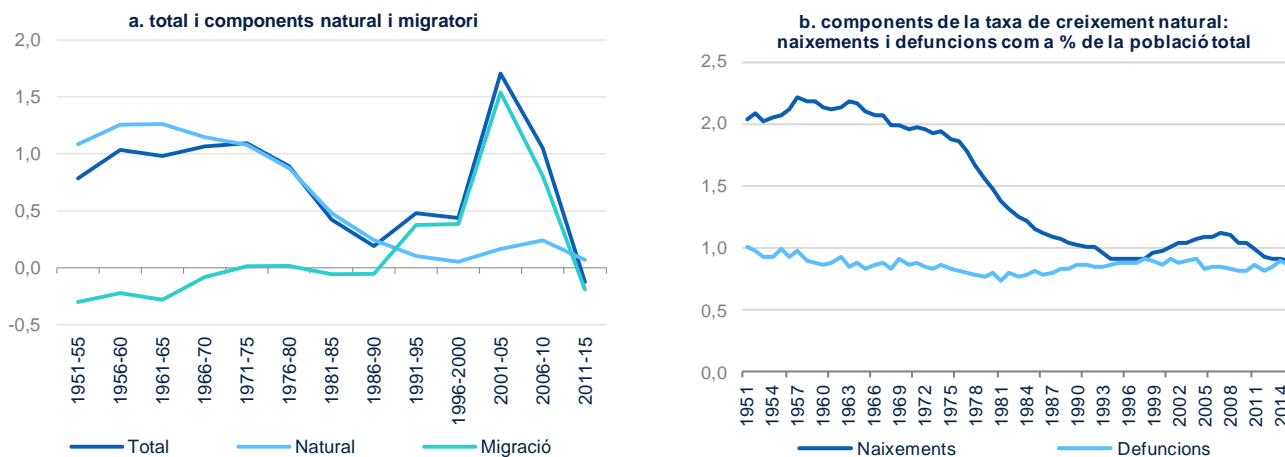
2. Evolució de la població agregada

Entre 1955 i 2016 la població espanyola augmentà des de 28,2 fins a 46,5 milions d'habitants, el que suposa un increment acumulat del 65% o una taxa mitjana de creixement anual del 0,77%. Però com es pot veure en el Gràfic 3.1, aquest creixement **no s'ha produït a un ritme uniforme**. Fins a mitjans dels anys 70, la població espanyola creixia a un ritme a l'entorn de l'1% anual, malgrat presentar un saldo migratori net negatiu. Entre 1975 i 1990, el creixement de la població es desploma tot i que també cau l'emigració. Això és degut, fonamentalment, la fortíssima caiguda de la taxa de natalitat que s'observa durant aquest període (vegeu el panell b del Gràfic 3.1). Seguidament es produeix una forta recuperació del creixement de la població, que es concentra especialment en els primers anys del segle actual i és causada, exclusivament, per l'entrada d'uns quants milions d'emigrants estrangers en pocs anys, mentre la població nativa continuava estancada. Amb l'arribada de la crisi, no obstant, aquest flux d'entrades s'atura, i arriba fins i tot a revertir-se en alguns anys recents, portant la taxa de creixement de la població per sota de zero al 2012 i 2014.

Com a resultat de la caiguda de la natalitat i de l'augment de l'esperança de vida, la població espanyola porta ja algunes dècades immersa en un procés d'envelliment que s'accelera significativament en els anys 70. Això es pot veure en el Gràfic 3.2, que mostra l'evolució del pes de la població més gran (a l'alça) i dels més joves (a la baixa). Com s'observa en el gràfic, el pes dels grans deixa d'augmentar transitòriament durant els anys de fortes entrades d'emigrants de la primera dècada d'aquest segle, però es reinicia amb l'arribada de la crisi.

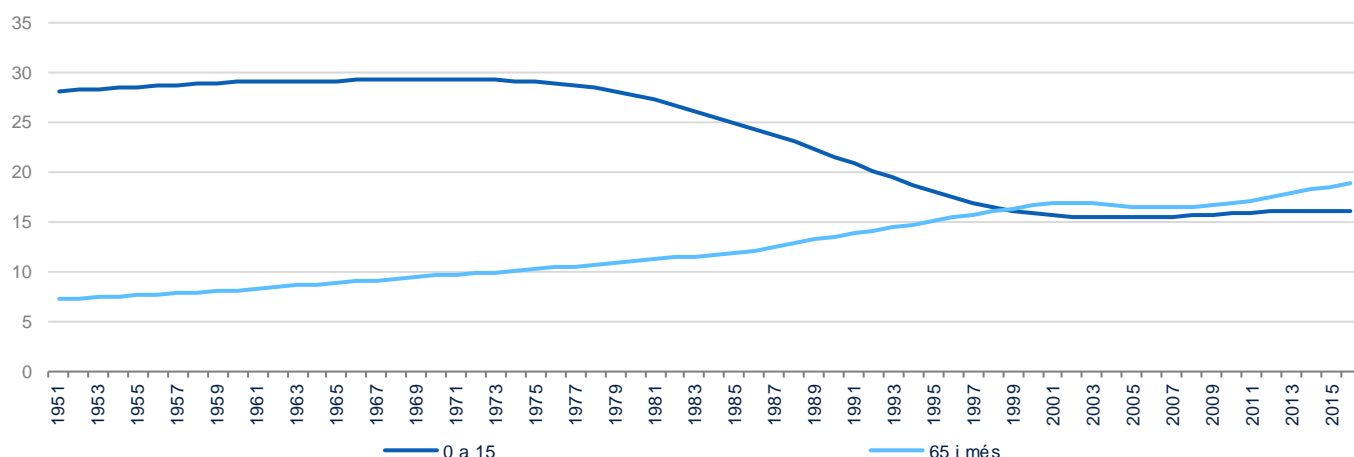
15: Agraïixo els comentaris i suggeriments de Pep Ruiz.

Gràfic 3.1 Taxa de creixement anual de la població espanyola i components (tants per mil)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de població i migracions internes i externes de RegData Dem (de la Fuente, 2017)

Gràfic 3.2 Evolució de la distribució per edats de la població espanyola. Pes en el total de diferents trams d'edat (%)

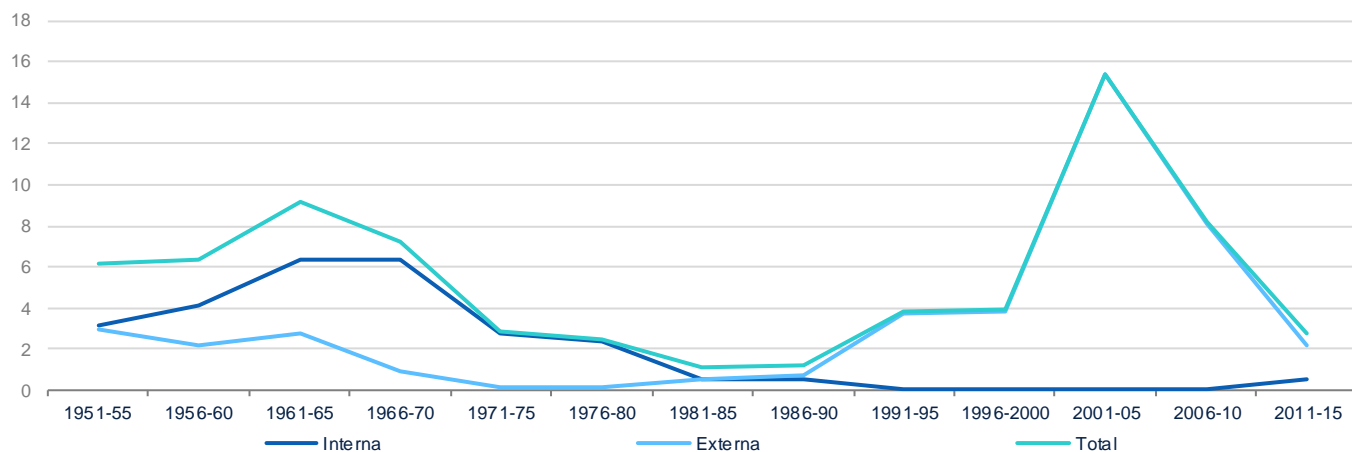

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de població i migracions internes i externes de RegData Dem (de la Fuente, 2017)

Durant aquestes dècades, **Espanya ha experimentat forts corrents migratoris, tant interns com externs que**, com ja s'ha vist, **han jugat un paper molt important en l'evolució de la població**, i encara més sobre el patró d'assentament territorial. El Gràfic 3.3 resumeix l'evolució de la intensitat migratòria neta i dels seus components intern (interregional) i extern. L'indicador es construeix com el número total de desplaçaments migratoris nets de durant cada any (mesurat d'1 de juliol a 1 de juliol), expressat com a fracció de la població del país al començament del mateix. El nombre de desplaçaments migratoris es calcula com la suma dels desplaçaments interns i externs. Els desplaçaments externs es mesuren, cada any, com el valor absolut del saldo migratori net d'Espanya en el seu conjunt. Els desplaçaments interns s'aproximen i) sumant els valors absoluts dels saldos migratoris nets regionals, ii) restant del total els desplaçaments externs i, iii) dividint el resultat per dos per tenir en compte que cada desplaçament intern es comptabilitza dues vegades (a la regió d'origen i a la de destinació). El procediment és només aproximat i té tendència a infravalorar la intensitat de les migracions internes, ja que només considera els fluxos nets.

La intensitat migratòria neta presenta una tendència a la baixa durant bona part del període, interrompuda per una fortíssima recuperació en els primers anys del segle actual que finalitza amb l'inici de la crisi. A començaments dels anys seixanta aquesta variable assoleix valors a l'entorn del 8 per mil anual, el que suposa moviments nets de població molt considerables (vora els 300.000 desplaçaments nets per any) i porta a duplicar aquesta taxa durant el primer quinquenni d'aquest segle. Acumulant aquestes xifres per al conjunt del període, el número total de desplaçaments nets supera els 13 milions, el que implica que una bona part de la població espanyola ha canviat de regió (o país) de residència durant el període analitzat. A més, aquesta xifra subestima considerablement el nombre real de desplaçaments migratoris, ja que només captura els fluxos nets de població (és a dir, la diferència entre el número total d'immigrants i el d'emigrants) i considera solament els desplaçaments des de o cap a altres regions o a l'estranger, excloent per tant els que es produeixen en l'interior d'una regió determinada.

Gràfic 3.3 Intensitat migratòria neta (tants per mil i any)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de població i migracions internes i externes de RegData Dem (de la Fuente, 2017)

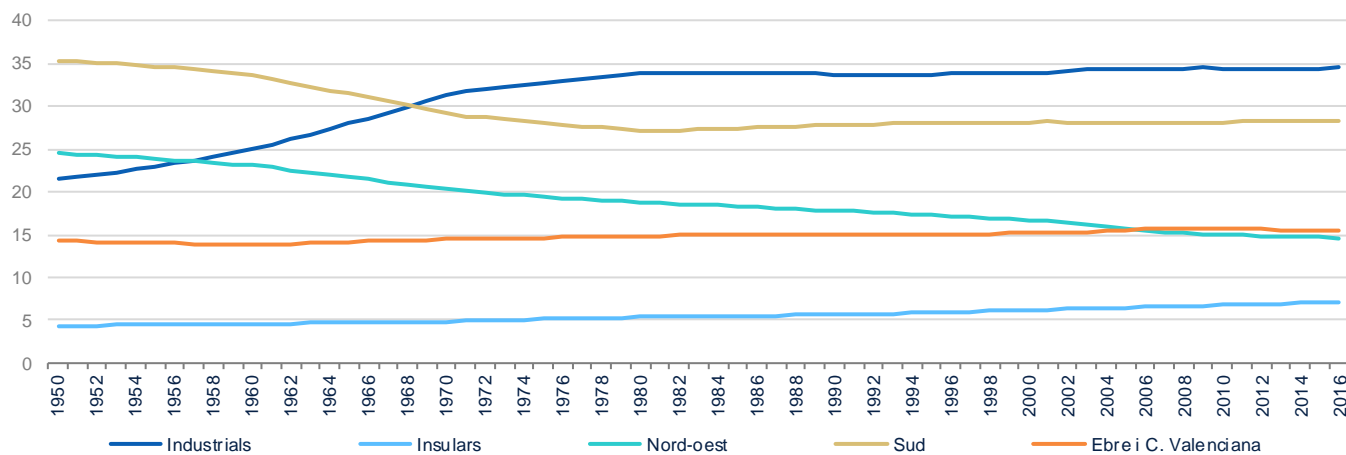
Els dos components de la intensitat migratòria neta tenen comportaments molt diferents. **El component intern, que mesura la intensitat dels fluxos migratoris interregionals, presenta una tendència clarament decreixent, reduint-se fins a valors inferiors a l'1 per mil a partir de 1980.** La intensitat migratòria externa, al seu torn, disminueix ràpidament durant la primera part del període (quan Espanya presentava un saldo migratori negatiu), es manté en valors molt reduïts durant el període central i **repunta a partir de 1985**, coincidint amb el canvi de signe del saldo migratori espanyol, fins a arribar a valors extraordinàriament elevats durant els primers anys del segle actual però reduint-se bruscament amb l'inici de la crisi.

3. La distribució territorial de la població

En aquesta secció s'analitza l'evolució de la distribució regional de la població espanyola des de mitjans del segle passat. Per ajudar a organitzar el debat, en una primera aproximació a les dades, les 17 comunitats autònomes s'han agrupat en cinc grans *macro-regions*, d'acord amb una combinació de criteris econòmics i geogràfics. Les tres grans comunitats de major tradició i pes industrial (Catalunya, Madrid i el País Basc) es combinen en una única regió econòmica (*grans centres industrials*) i el mateix es fa amb les dues *regions insulars*, amb economies molt dependents

del turisme. La resta de regions s'agrupen amb criteris geogràfics, distingint entre el *Sud* (Andalusia, Extremadura, Castella-La Manxa, Múrcia i Ceuta i Melilla), el *Nord-oest* (Galícia, Astúries, Cantàbria i Castella i Lleó) i la *Vall de l'Ebre*, integrada per Aragó, La Rioja i Navarra, però a la que també s'afegeix la Comunitat Valenciana.

Gràfic 3.4 Pes en la població espanyola (%)

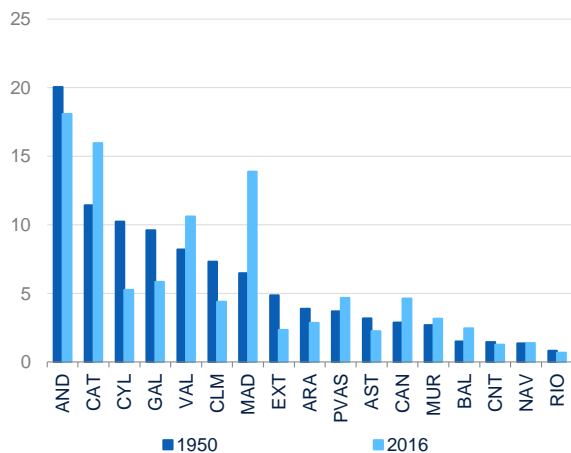

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de població i migracions internes i externes de RegData Dem (de la Fuente, 2017)

El Gràfic 3.4 mostra l'evolució del pes de cadascuna d'aquestes *macrorregions* en la població espanyola. Els perfils regionals són molt variats. **Entre el 1950 i el 1980 el pes de les grans comunitats industrials s'incrementa en gairebé un 60%, mentre que la regió del sud perd més d'un 20% del seu pes inicial.** No obstant, a partir de 1980 els pesos d'ambdues regions es mantenen aproximadament estables. D'altra banda, el Nord-oest perd pes durant tot el període a un ritme aproximadament uniforme i les comunitats insulars el guanyen. Durant el conjunt del període, la primera d'aquestes regions perd un 40% del seu pes inicial i la segona guanya gairebé més d'un 60%. Finalment, la combinació de la Vall de l'Ebre i la Comunitat Valenciana és l'única macroregió que manté una posició aproximadament constant durant els últims quasi setanta anys, encara que aquesta estabilitat oculta dinàmiques clarament diferenciades entre les comunitats autònomes que integren la regió, amb la Vall de l'Ebre perdent pes envers la Comunitat Valenciana.

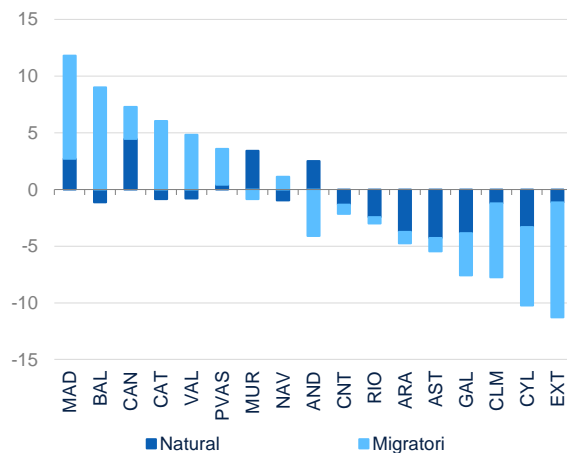
El Gràfic 3.5 mostra la participació de cadascuna de les comunitats autònomes en la població total del país en els anys 1950 i 2016. **Les quatre regions més poblades en el 2016 (Andalusia, Catalunya, Madrid i la Comunitat Valenciana) concentraven el 46,1% de la població nacional en el 1950 i el 58,5% en el 2016.** El nivell de concentració de la població, per tant, augmenta apreciablement, podent-se observar també canvis molt significatius en les participacions d'algunes regions. El pes en la població total de Madrid s'ha multiplicat per més de dos entre el començament i el final del període, mentre que els de les regions insulars i Catalunya han crescut com a mínim en un 40%. En l'extrem contrari, Extremadura, Galícia i les dues Castelles han perdut com a mínim el 40% del seu pes inicial, i Aragó i Astúries, més d'un 25%. En resum, la població espanyola s'ha concentrat cada vegada més a Madrid i a la perifèria (especialment en el litoral mediterrani i les comunitats insulars) en detriment de les regions interiors (les dues Castelles, Extremadura i Aragó) i del Nord-oest.

Gràfic 3.5 Pesos regionals en la població espanyola (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de població i migracions internes i externes de RegData Dem (de la Fuente, 2017)

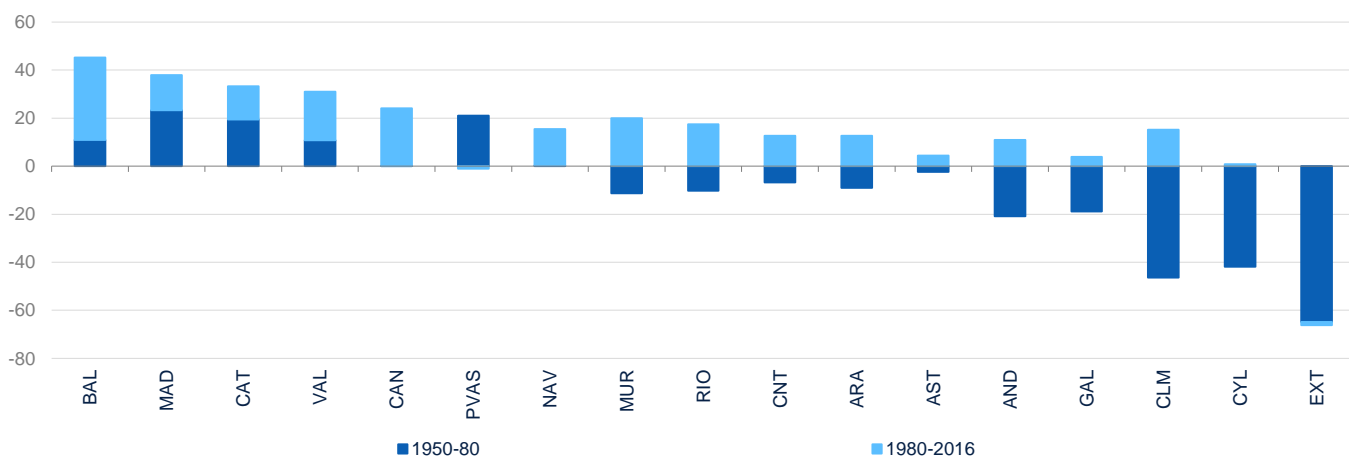
Gràfic 3.6 Taxes de creixement relatiu de la població i components (mitjana 1951-2016 en tants per mil)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de població i migracions internes i externes de RegData Dem (de la Fuente, 2017)

La taxa de creixement relatiu de la població d'una regió (és a dir, la diferència amb la corresponent taxa nacional) es pot expressar com la suma d'un component natural o vegetatiu que reflexa la diferència entre naixements i defuncions i un altre que captura l'impacte net dels fluxos migratoris sobre el creixement de la població. El Gràfic 3.6 mostra el resultat d'aquesta descomposició per al cas de les comunitats autònomes entre 1951 i 2016. Encara que ambdós components tendeixen a tenir el mateix signe (els immigrants solen estar en edat fèrtil, el que tendeix a incrementar la taxa de natalitat i reduir la de mortalitat en les regions receptores), el pes del component migratori ha estat decisiu en l'evolució demogràfica de bona part de les comunitats autònomes. **En termes generals, els fluxos migratoris s'han dirigit cap a les regions amb majors nivells de renda i probabilitats més elevades d'ocupació.**

Gràfic 3.7 Saldo immigratori net acumulat, 1950-2016 com a percentatge de la població resident en el 2016 (%)

Nota: Els saldos migratoris acumulats s'obtenen acumulant els fluxos nets d'immigrants durant el període, sense considerar la mortalitat.
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de població i migracions internes i externes de RegData Dem (de la Fuente, 2017)

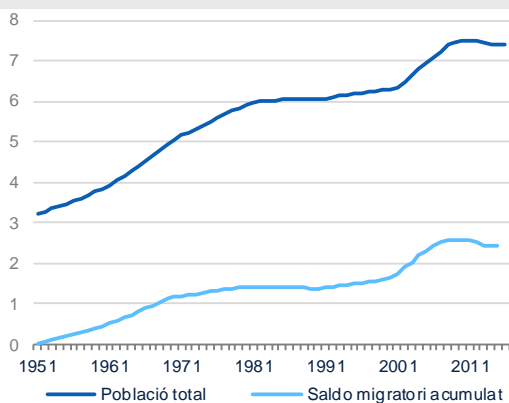
L'acumulació de fluxos migratoris ha tingut un efecte molt important sobre la distribució regional de la població espanyola. El Gràfic 3.8 mostra els saldos immigratoris nets acumulats entre el 1950 i el 2016 per cadascuna de les comunitats autònomes, desglossats per subperíodes i expressats com a fracció de la població en el 2016. **En termes absoluts, les regions receptores més importants són Catalunya i Madrid, amb guanys de població propers als dos milions i mig de persones, i la Comunitat Valenciana, amb un milió i mig. En l'altre extrem, Castella i Lleó ha perdut prop d'un milió d'habitant per l'emigració, seguida d'Andalusia, Extremadura i Castella-La Manxa, amb entre 650.000 i 830.000 efectius. En termes relatius també destaquen Balears, Canàries i el País Basc entre les regions receptores de població, i Galícia entre les expulsores.** Els saldos migratoris nets acumulats constitueixen una fracció molt significativa de la població resident en algunes regions. Així, el saldo immigratori net de Balears, Madrid, Catalunya i la Comunitat Valenciana excedeix el 30% de la població resident en el 2016, mentre que els saldos emigratoris nets de les dues Castelles i Extremadura excedeixen el 30% de la seva població actual, i superen el 65% en la última regió citada.

Comparant els saldos migratoris acumulats en els períodes 1950-80 i 1980-2016, crida l'atenció el cas del País Basc. Segurament per causa de la pressió terrorista i la tensa situació política que aquesta comunitat ha patit durant dècades, ha passat de ser la segona regió amb un major saldo immigratori en termes relatius durant la primera meitat del període mostrat a convertir-se, juntament amb Extremadura, en una de les dues úniques regions que presenten un saldo migratori net negatiu entre 1980 i 2016. La situació contrària es dona a Andalusia, Castella-La Manxa, Múrcia i La Rioja. Totes elles són comunitats amb un important sector agrari que ha absorbit quantitats importants de mà d'obra estrangera durant la primera dècada d'aquest segle. La immigració estrangera durant aquest període també ha estat molt important als arxipèlags, Madrid, Catalunya i la Comunitat Valenciana.

4. El cas de Catalunya

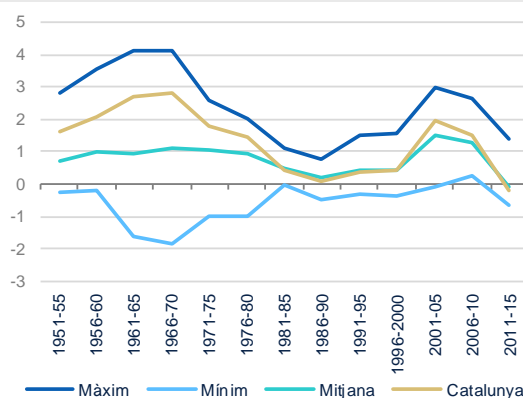
En el cas de Catalunya, la població ha passat de 3,2 milions el 1951 a 7,4 milions el 2016, en bona part per un fort influx migratori que ha aportat a la comunitat un saldo net acumulat d'uns dos milions i mig d'efectius (vegeu el Gràfic 3.8).

Gràfic 3.8 Evolució de la població total de Catalunya i del seu saldo migratori acumulat (milions de persones)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de població i migracions internes i externes de RegData Dem (de la Fuente, 2017)

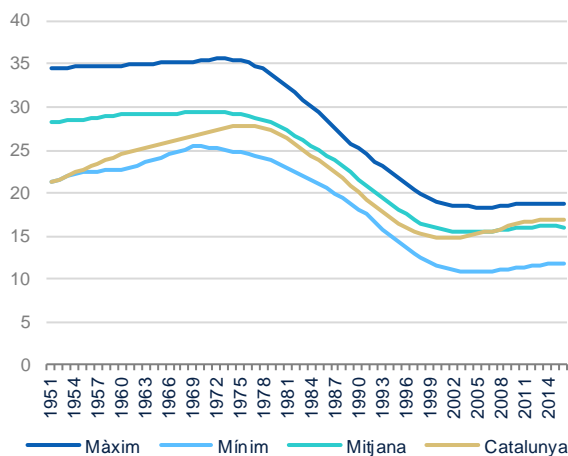
Gràfic 3.9 Taxa de creixement anual de la població, Catalunya respecte de la resta de les CC.AA (tants per mil)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de població i migracions internes i externes de RegData Dem (de la Fuente, 2017)

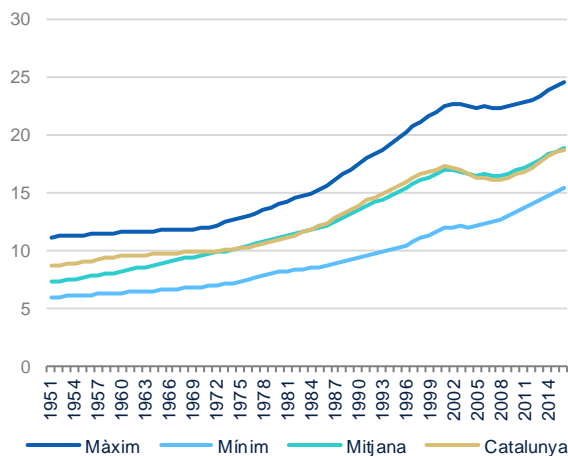
El Gràfic 3.9 compara la taxa de creixement de la població catalana amb la mitjana, el màxim i el mínim nacionals. Com es pot observar, Catalunya s'ha situat gairebé sempre per sobre de la mitjana nacional en termes de la taxa de creixement de la població. El diferencial amb la mitjana fou especialment elevat durant la primera part del període mostrat.

Gràfic 3.10 Catalunya respecte de la resta de comunitats autònomes en termes del pes de la població de 0 a 15 anys en el total (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de població i migracions internes i externes de RegData Dem (de la Fuente, 2017)

Gràfic 3.11 Catalunya respecte de la resta de comunitats autònomes en termes del pes de la població de 65 o més anys en el total (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de població i migracions internes i externes de RegData Dem (de la Fuente, 2017)

Els Gràfics 3.10 i 3.11 repeteixen la mateixa comparació, però ara en termes del pes de la població de menor i major edat en el total. Igualment com s'observa a la resta d'Espanya, a Catalunya hi ha un ràpid procés d'envelliment que es tradueix en un fort augment de la població de 65 i més anys durant tot el període, i en una caiguda de la població de 0 a 15 anys que es concentra entre el 1980 i el 2000. Dins d'aquesta tendència comú, la població catalana ha convergit gradualment amb la mitjana espanyola en el que fa a la seva estructura per edats, partint de una situació inicial de major envelliment caracteritzada per el baix pes de la població més jove.

Referències

de la Fuente, A. (2017). "Series largas de algunos agregados económicos y demográficos regionales: Actualización de RegData hasta 2016. (RegData y RegData Dem versión 5.0-2016)." FEDEA, Estudios sobre Economía Española no. 2017-26, Madrid. <http://www.fedea.net/datos-economia-regional-y-urbana/>

4. Quadres

Quadre 4.1 Principals indicadors de conjuntura de l'economia de Catalunya (%)

	2016		Creixement mitjà des de principis d'any (a/a)		Darrera dada (m/m, %, CVEC)		Últim mes
	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	
Vendes al Detall	2,7	3,7	-0,2	1,2	-0,1	1,2	des-17
Matriculacions	9,8	12,4	8,5	9,2	-0,1	-1,1	des-17
IASS	3,2	4,2	6,3	6,5	2,4	2,0	nov-17
Viatgers Residents (1)	7,3	4,2	0,2	1,4	-1,8	0,2	des-17
Pernoctacions Residents (1)	5,9	3,6	-0,8	0,7	-2,3	0,4	des-17
IPI	3,3	1,6	3,9	2,6	0,9	0,9	des-17
Visats d'habitatges	38,1	30,3	32,1	24,8	-1,3	-1,7	nov-17
Transaccions d'habitatges	21,4	14,0	15,2	15,0	3,2	0,6	nov-17
Exportacions Reals (2)	3,3	4,4	9,8	7,9	0,5	0,5	nov-17
Importacions Reals (2)	4,9	2,8	4,0	5,5	-0,8	0,3	nov-17
Viatgers No Residents (3)	8,4	10,1	5,5	5,9	-1,6	-1,9	des-17
Pernoctacions No Residents (3)	7,3	9,6	4,2	3,7	-1,8	-1,9	des-17
Afiliació a la SS	3,7	3,0	3,9	3,6	0,2	0,2	des-17
Atur Registrat	-11,9	-8,6	-11,1	-9,3	-0,3	-0,5	des-17

(1) Residents a Espanya. (2) Exportacions de béns. (3) No Residents a Espanya.

Font: BBVA Research a partir d'INE, MFOM, MEH i MITIC

Quadre 4.2 UEM: previsions macroeconòmiques (taxes de variació anual en %, excepte indesació contrària)

	2015	2016	2017 (p)	2018 (p)	20189 (p)
PIB a preus constants	2,0	1,8	2,4	2,2	1,8
Consum privat	1,8	2,0	1,8	1,7	1,6
Consum públic	1,3	1,7	1,1	1,2	1,1
Formació bruta de capital fix	3,0	4,5	4,1	4,1	3,3
Inventaris (*)	0,0	-0,1	0,1	0,0	0,0
Demanda interna (*)	1,9	2,3	2,2	2,1	1,8
Exportacions (béns i serveis)	6,1	3,3	4,7	3,7	3,6
Importacions (béns i serveis)	6,5	4,7	4,6	3,9	4,1
Demanda externa (*)	0,1	-0,5	0,2	0,1	0,0
Preus					
IPC	0,0	0,2	1,5	1,5	1,6
IPC subjacent	0,8	0,8	1,1	1,3	1,6
Mercat laboral					
Ocupació	1,0	1,3	1,6	1,3	0,9
Taxa d'atur (% població activa)	10,9	10,0	9,1	8,3	7,9
Sector públic					
Dèficit (% PIB)	-2,1	-1,5	-1,1	-0,9	-0,8
Deute (% PIB)	89,9	88,9	86,5	83,6	81,0
Sector exterior					
Balança por compte corrent (% PIB)	3,1	3,3	3,3	3,2	3,0

(*) Contribució al creixement. (p) previsió.

Data de tancament de previsions: 12 de gener de 2018.

Font: organismes oficials i BBVA Research

Quadre 4.3 Previsions Macroeconòmiques: Producte Interior Brut

(Terme mig anual, %)	2015	2016	2017	2018	2019
EEUU	2,9	1,5	2,2	2,6	2,5
Eurozona	2,0	1,8	2,4	2,2	1,8
Alemanya	1,5	1,9	2,6	2,4	1,8
França	1,0	1,1	1,9	1,9	1,6
Itàlia	0,9	1,1	1,6	1,5	1,3
Espanya	3,4	3,3	3,1	2,5	2,3
Regne Unit	2,3	1,9	1,4	1,2	1,4
Amèrica Llatina *	-0,1	-1,0	1,1	1,7	2,5
Mèxic	3,3	2,9	1,9	2,0	2,2
Brasil	-3,5	-3,4	1,0	2,1	3,0
Eagles **	4,8	5,2	5,4	5,4	5,5
Turquia	6,1	3,2	7,0	4,5	4,3
Àsia Pacífic	5,6	5,6	5,6	5,5	5,5
Japó	1,4	0,9	1,4	1,0	1,2
Xina	6,9	6,7	6,7	6,3	6,0
Àsia (exc. Xina)	4,6	4,7	4,6	4,7	5,0
Món	3,4	3,3	3,7	3,8	3,8

* Argentina, Brasil, Xile, Colòmbia, Mèxic, Perú i Veneçuela.

** Aràbia Saudí, Bangladesh, Brasil, Xina, Filipines, Índia, Indonèsia, Iraq, Mèxic, Nigèria, Pakistan, Rússia, Tailàndia i Turquia.

(p) previsió.

Data de tancament de previsions: 12 de gener de 2018.

Font: BBVA Research i FMI

Quadre 4.4 Previsions Macroeconòmiques: Tipus d'interès a 10 anys

(Terme mig anual, %)	2015	2016	2017	2018	2019
EEUU	2,13	1,84	2,33	2,62	3,02
Alemanya	0,52	0,13	0,37	0,76	1,25

(p) previsió.

Data de tancament de previsions: 12 de gener de 2018.

Font: BBVA Research i FMI

Quadre 4.5 Previsions Macroeconòmiques: Tipus de Canvi

(Terme mig anual)	2015	2016	2017	2018	2019
EUR-USD	0,90	0,90	0,89	0,83	0,81
USD-EUR	1,11	1,11	1,13	1,20	1,23
USD-GBP	1,53	1,35	1,29	1,34	1,44
JPY-USD	121,07	108,82	112,20	115,38	119,33
CNY-USD	6,23	6,64	6,76	6,69	7,07

(p) previsió.

Data de tancament de previsions: 12 de gener de 2018.

Font: BBVA Research i FMI

Quadre 4.6 Previsions Macroeconòmiques: Tipus d'interès de política monetària

(Fi de període, %)	2015	2016	2017	2018	2019
EEUU	0,50	0,75	1,50	2,25	2,75
Eurozona	0,05	0,00	0,00	0,00	0,50
Xina	4,35	4,35	4,35	4,35	4,10

(p) previsió

Data de tancament de previsions: 12 de gener de 2018.

Font: BBVA Research i FMI

Quadre 4.7 Espanya: previsions macroeconòmiques (Taxes de variació anual en %, excepte indesació contrària)

(Mitjana anual, %)	2015	2016	2017	2018	2019
Activitat					
PIB real	3,4	3,3	3,1	2,5	2,3
Consum privat	3,0	2,9	2,5	2,2	1,9
Consum públic	2,1	0,8	1,2	1,8	1,9
Formació Bruta de Capital	6,5	3,3	5,0	3,7	4,4
B. Equipament i Maquinària	11,5	5,0	6,2	3,5	4,3
Construcció	3,8	2,4	4,3	3,4	4,1
Habitatge	-1,0	4,4	7,6	5,3	5,7
Demanda Interna (contribució al creixement)	3,9	2,5	2,6	2,4	2,3
Exportacions	4,2	4,8	5,1	4,4	5,2
Importacions	5,9	2,7	3,9	4,4	5,8
Demanda Externa (contribució al creixement)	-0,4	0,7	0,5	0,2	0,0
PIB nominal	4,1	3,6	4,1	4,2	4,4
(Milers de milions d'euros)	1080,0	1118,5	1164,9	1213,8	1266,7
Mercat de treball					
Ocupació, EPA	3,0	2,7	2,7	2,5	2,0
Taxa d'atur (% població activa)	22,1	19,6	17,1	15,3	14,0
Ocupació CNTR (equivalent a temps complert)	3,2	3,0	2,9	2,2	1,7
Productivitat aparent del factor treball	0,3	0,3	0,3	0,3	0,6
Preus i costos					
IPC (mitjana anual)	-0,5	-0,2	2,0	1,6	1,7
IPC (fi de període)	0,0	1,0	1,5	1,2	1,9
Deflactor del PIB	0,6	0,3	1,0	1,6	2,0
Remuneració per assalariat	1,6	-0,3	0,0	1,6	2,4
Cost laboral unitari	1,4	-0,6	-0,2	1,3	1,8
Sector exterior					
Balança per Compte Corrent (% del PIB)	1,1	1,9	1,8	1,9	1,7
Sector públic (*)					
Deute (% PIB)	99,4	99,0	98,1	96,4	94,1
Saldo AA. PP. (% PIB) (*)	-5,2	-4,3	-3,1	-2,3	-1,7
Llars					
Renda disponible nominal	2,2	2,0	2,8	4,6	4,9
Taxa d'estalvi (% renda nominal)	8,8	7,9	6,4	7,4	8,4

Taxa de variació anual en %, excepte si hi ha una indesació pertinent.

(p) previsió.

Data de tancament de previsions: 12 de gener de 2018.

(*) Excloent els ajuts a les entitats financeres espanyoles.

Font: BBVA Research

5. Glossari

Sigles

- AAPP: Administracions Públiques
- AONC: Acord per l'ocupació i la negociació col·lectiva
- BBVA: Banco Bilbao Vizcaya Argentaria
- BBVA – GAIN: Índex d'activitat global de BBVA
- BCE: Banc Central Europeu
- CCAA: Comunitats Autònomes
- CEOE: Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresariales
- CEPIME: Confederació Espanyola de la Petita i Mitjana Empresa
- CG: Consell de Govern
- CNTR: Comptabilitat Nacional Trimestral
- CRE: Comptabilitat Regional d'Espanya
- CVEC: Corregit de variacions estacionals i efecte calendari
- EAE – BBVA: Enquesta d'Activitat Econòmica de BBVA
- EAGLES: Economies emergents i líders del creixement (Emerging and Growth-Leading Economies)
- EPA: Enquesta de Població Activa
- Euríbor: Tipus d'interès d'oferta dels dipòsits interbancaris en euros (Euro Interbank Offered Rate)
- FED: Reserva Federal dels EUA. (Federal Reserve System)
- IPC: Índex de Preus al Consum
- LATAM: Agregat de Llatinoamèrica que inclou a Argentina, Brasil, Xile, Colòmbia, Mèxic, Perú i Veneçuela
- INE: Institut Nacional d'Estadística
- MEISS: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social
- MICA-BBVA: Model d'Indesadors Coincidents d'Activitat de BBVA
- MINHAFP: Ministeri d'Hisenda i Funció Pública
- ASR: Altres Sectors Residents
- PIB: Producte Interior Brut
- PIMES: Petites i mitjanes empreses
- TAE: Taxa anual equivalent
- UE: Unió Europea
- UEM: Unió Econòmica i Monetària

Abreviatures

- a/a: variació interanual
- IC: Interval de confiança
- mM: milers de milions
- Pb: Punts bàsics
- pm: Preu de mercat
- p.p.: Punts percentuals
- t/t: variació trimestral

AVÍS LEGAL

El present document, elaborat pel Departament de BBVA Research, té caràcter divulgatiu i conté dades, opinions o estimacions referides a la data del mateix, d'elaboració pròpia o procedents de fonts o basades en fonts que considerem fiables, sense que hagin estat objecte de verificació independent per BBVA. BBVA, per tant, no ofereix garantia, expressa o implícita, quant a la seva precisió, integritat o correcció.

Les estimacions que aquest document pot contenir han estat realitzades segons metodologies generalment acceptades i han de prendre's com a tals, és a dir, com a previsions o projeccions. L'evolució històrica de les variables econòmiques (positiva o negativa) no garanteix una evolució equivalent en el futur.

El contingut d'aquest document està subjecte a canvis sense avís previ en funció, per exemple, del context econòmic o de les fluctuacions del mercat. BBVA no assumeix cap compromís d'actualitzar el contingut del document o de comunicar els canvis que s'hi puguin realitzar.

BBVA no assumeix cap responsabilitat per qualsevol pèrdua, directa o indirecta, que pogués resultar de l'ús d'aquest document o del seu contingut.

Ni el present document, ni el seu contingut, constitueixen una oferta, invitació o sol·licitud per adquirir, desinvertir o obtenir cap interès en actius o instruments financers, ni poden servir de base per a cap contracte, compromís o decisió de cap tipus.

Especialment respecte a la inversió en actius financers que poguessin estar relacionats amb les variables econòmiques que aquest document pugui desenvolupar, els lectors han de ser conscients que en cap cas han de fer servir aquest document com a base per prendre les seves decisions d'inversió i que les persones o entitats que potencialment els puguin oferir productes d'inversió seran les que tenen l'obligació legalment de proporcionar-los tota la informació que necessitin per prendre aquesta decisió.

El contingut del present document està protegit per la legislació de propietat intel·lectual. Queda expressament prohibida la seva reproducció, transformació, distribució, comunicació pública, posada a disposició, extracció, reutilització, reenviament o la utilització de qualsevol tipus, per qualsevol mitjà o procediment, exceptuant els casos en què estigui legalment permès o sigui autoritzat expressament per BBVA.

Aquest informe ha estat elaborat per la unitat d'Espanya i Portugal

Economista en Cap d'Espanya i Portugal

Miguel Cardoso

miguel.cardoso@bbva.com

+34 91 374 39 61

Ignacio Archondo

ignacio.archondo@bbva.com

+34 673 70 60 36

Joseba Barandiaran

joseba.barandia@bbva.com

+34 94 487 67 39

Giancarlo Carta

giancarlo.cart@bbva.com

+34 673 69 41 73

Juan Ramón García

juanramon.gl@bbva-.com

+34 91 374 33 39

Antonio Marín

antonio.marin.campos@bbva.com

+34 648 600 596

Virginia Pou

virginia.pou@bbva.com

+34 91 537 77 23

Pep Ruiz

ruiz.aguirre@bbva.com

+34 91 537 55 67

Angie Suárez

angie.suarez@bbva.com

+34 91 374 86 03

Camilo Andrés Ulloa

camiloandres.ulloa@bbva.com

+34 91 537 84 73

BBVA Research

Economista en Cap del Grup BBVA

Jorge Sicilia Serrano

Anàlisi Macroeconòmic

Rafael Doménech

r.domenech@bbva.com

Escenaris Econòmics Globals

Miguel Jiménez

mjimenezg@bbva.com

Escenaris Econòmics Globals

Sonsoles Castillo

s.castillo@bbva.com

Modelització i Anàlisi de llarg

termini Global

Julián Cubero

juan.cubero@bbva.com

Innovació i Processos

Oscar de las Peñas

oscar.delaspenas@bbva.com

Sistemes Financers i Regulació

Santiago Fernández de Lis

sfernandezdelis@bbva.com

Coordinació entre Països

Olga Cerqueira

olga.gouveia@bbva.com

Regulació Digital

Álvaro Martín

alvaro.martin@bbva.com

Regulació

Sistemes Financers

Ana Rubio

arubiog@bbva.com

Espanya i Portugal

Miguel Cardoso

miguel.cardoso@bbva.com

Estats Units

Nathaniel Karp

Nathaniel.Karp@bbva.com

Mèxic

Carlos Serrano

carlos.serranoh@bbva.com

Turquia, Xina i Big Data

Álvaro Ortiz

alvaro.ortiz@bbva.com

Turquia

Álvaro Ortiz

alvaro.ortiz@bbva.com

Àsia

Le Xia

le.xia@bbva.com

Amèrica del Sud

Juan Manuel Ruiz

juan.ruiz@bbva.com

Argentina

Gloria Sorensen

gsorensen@bbva.com

Xile

Jorge Selaive

jselaive@bbva.com

Colòmbia

Juana Téllez

juana.tellez@bbva.com

Perú

Hugo Perea

hperea@bbva.com

Veneçuela

Julio Pineda

juliocesar.pineda@bbva.com

INTERESSATS DIRIGIR-SE A: BBVA Research: Carrer Azul, 4. Edifici de la Vela - 4ª i 5ª plantes. 28050 Madrid (Espanya).

Tel.: +34 91 374 60 00 i +34 91 537 70 00 / Fax: +34 91 374 30 25 - bbvaresearch@bbva.com www.bbvaresearch.com